

Anarşizm

 ant

SOL ADINA SOLA İHANET

Jacques Duclos

ANT YAYINLARI 15
Karşıtlar dizisi 1

Orijinal Adı :
**ANARCHISTES D'HIER
ET D'AUJOURD'HUI**
(Comment le gauchisme fait
le jeu de la réaction)

İlk Yayını :
EDITIONS SOCIALES
Paris, 1968

Türkiye Yayını :
ANT YAYINLARI
İstanbul, Mart 1969

Kapak :
İNCİ ÖZGÜDEN

Dizgi :
YÖNET MATBAASI

Baskı :
AHMET SARI MATBAASI

Cilt :
ŞEHİR MÜCELLİTHANESİ

Fiyatı : **7,5 LİRA**

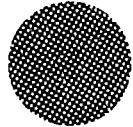
Jacques Duclos

ANARŞİZM

Sol Adına
Sola İhanet

Türkçesi : Babür KUZUCU

ANT YAYINLARI
Cağaloğlu, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/12 - İst.

Önsöz

ANT YAYINLARI, elinizdeki bu kitapla yeni bir diziye başlamış bulunmaktadır : Karşıtlar Dizisi... Bu dizide, belli bir konu üzerinde iki ayrı görüşü savunan kitaplar tek cilt halinde bir araya getirilerek okurlarımızın iki görüşü de ayrı ayrı öğrenmeleri ve mukayeseler yaparak konuyu en doğru şekilde değerlendirmeleri sağlanmak istenmektedir.

Karşıtlar Dizisi'nin ilk kitabına konu olarak, geçen yıl dünyayı sarsan öğrenci hareketleri sırasında sosyalist örgütlerin karşısına çıkan anarşist ve Gauchiste (solcu) akımlar seçilmiştir.

Genel olarak "Anarşizm" adını koyduğumuz kitabın Daniel Cohn-Bendit tarafından yazılan bölümünde öğrenci hareketleri karşısında Fransız Komünist Partisi'nin ve CGT'nin tutumu eleştirildikten sonra daha gerilere gidilerek Sovyet liderlerinin Ekim Devrimi sırasındaki davranışları da eleştiri konusu yapılmakta, bürokrasiye hücum edilerek kaynağını Proudhon ve Bakunin'den alan anarşist ve gauchiste görüşler savunulmaktadır.

Kitabın bu bölümünde ise, Fransız Komünist Partisi'nin önde gelen simalarından biri olan Jacques Duclos, öğrenci hareketleri sırasında gauchiste'lerin davranışlarını eleştirerek bu hareketle Birinci Enternasyonal sırasında bi-

limsel sosyalizm öncülerine karşı çıkan bakuninci anarşistler arasında bir bağ kurmakta, Bakunin hareketini Enternasyonal'in resmi belgelerine dayanarak mahkum etmektedir.

Rus asıllı olan Mişel Bakunin, 1814 yılında dünyaya gelmiş, hayata subay olarak atılmıştır. Ancak bohem yaşayışa özendiği için subaylıktan istifa eden Bakunin 1840'ta Berlin'e gitmiş ve orada Genç Hegelciler'le yakın ilişkiler kurmuş, hegelci diyalektiği benimsemiştir. 1844'te Paris'e geçmiş, burada Karl Marx ve Proudhon ile tanışmıştır. Çeşitli ihtilalci faaliyetlere karışan Bakunin tutuklanarak Rusya'ya iade edilmiş ve orada uzun bir hapis ve sürgün hayatı yaşamıştır. Sürgünden kaçtıktan sonra Avrupa'da yine maceralı hayata atılan Bakunin çok geçmeden Birinci Enternasyonal diye anılan Uluslararası Emekçiler Birliği'ne girmiştir. Ancak Enternasyonal'de Marx'la çatışan Bakunin, Birlik içinde anarşist fikirlere dayanan gizli bir ittifak kurduğu için 1872'de Enternasyonal'den ihraç edilmiştir. Bundan sonra perişan bir hayat yaşayan Bakunin, 1876'da Bern'de ölmüştür.

Duclos'nun belgelere dayanarak yazdığı bu kitapta, düşünceleri ve eylemleriyle Cohn-Bendit'lere ilham veren Bakunin'in marksçı açıdan eleştirisi yer almaktadır.

Karşıtlar Dizisi'nin bu ilk kitabını okuduktan sonra, Türk okurları, geçen yıl dünyayı sarsan öğrenci hareketlerinin içyüzünü, çarpışan görüşleri daha sağlıklı bir biçimde öğrenebilecek, daha sağlam yargılara varabilecektir.

ANT YAYINLARI

Sol Adina
Sola Ihanet

1 | Eskinin Anarşistleri

Bazı anarşist kavramlar, son günlerde Fransa'da yeniden su yüzüne çıktı, öyle ki, köklerine inmek, bir zamanki kullanılışlarıyla bugünün siyasi ortamına yansıyan şekillerini tahlil etmek gerekli oldu.

Anarşizm, her türlü devlet kurumlaşmasına, kapitalist devlete olduğu kadar sosyalist devlete de karşı, ferdiyetçi bir dünya görüşüdür. Ve tabiiyle böyle ferdiyetçi bir görüş, adamına göre biçimden biçime girer.

Mesela, Fransız işçi hareketine reformculuğu ilk sokanlardan biri olan Proudhon aynı zamanda ferdiyetçi bir anarşisttir. Bugün sağ oportünizm ve sol oportünizm dediğimiz şeylerin bir birleşimidir. Sözleri bir belagat örneğidir ama bilim yönünden eksiktir. «Mülkiyet hırsızlıktır» der. Der ama, hangi mülkiyeti kastedtiği de anlaşılmaz. Hattâ Kropotkine'in, yani kendisi gibi bir anarşistin sözleriyle:

«Onun iki tarafa da yatan sisteminde kapitali, hem de ferdi mülkiyeti elden çıkarmadan, daha az saldırgan kılma çabasının dışında bir şey aramak boşunadır. İçten içe öğrenir Proudhon ferdi mülkiyetten. Ama gene de onu ferdin devlete karşı bir teminatı sayar.»

Böylece, ferdi korumak bahanesiyle Proudhon, kapitalist sistemin, insanın insan tarafından sömürülmesine dayanan varlığını hoş görür. Şurası kesin ki, pratiğe vurduğumuzda, onun kişiliğinde reformculukla anarşizmi birlikte içiçe barındıran tutucu bir küçük-burjuvadan başka birşey bulamayız. Bilimsel sosyalizmin kurucuları Karl Marx ve Friedrich Engels, 1864'de toplanan Birinci Enternasyonal sırasında prudoncu kavramlara karşı savaş açarken, karşılıklarına aldıkları kişi, bir yıl sonra ölecek olan Proudhon değildi. Aslında, devrim eylemini azınlıklara dayatan bir Rus anarşistiyle, Mişel Bakunin'le başları beladaydı.

Anarşist görüşlerin arkası, ister istemez, terör eylemleridir. İlkini kabul eden, sonuncusunu da kabul etmek zorundadır. Üstelik, kendilerini bakuninci görüşlerin en ateşli taraftarları sayan bazı kişiler sonraları en aşağılık bir oportünizmin karanlığına düşmüşlerdir.

Paul Brousse'un düştüğü hal mesela. Gambetta'nın Mac Mohan'a yönelttiği meşhur bir söz vardır: «**Ya dediklerimize boyun eğersiniz, yada çekilirsiniz.**» Paul Brousse buna bir de üçüncü şık eklemiştir: «**Yada alaşağı edilirsiniz.**» Kastedtiği şeyi söylece açıklıyordu bir yazısında: «**Bir insanın katli binlercesinin katlini önlüyorsa, siyasi cinayetleri salık verdiğimiz için bizi nasıl suçlayabilirler?**»

İşte bu aynı Paul Brousse, birkaç yıl sonra,

«**posibilizm**»in, yani Fransız işçi hareketi tarihine damgasını vuran en oportünist, en aşağılık reformcu görüşün babası haline gelmiştir.

Zaten birçok anarşistin sonu, daha kötü değilse bile, böyle olmuştur.

Geçen yüzyılın son on yılı boyunca anarşistlerin hazırladığı suikastlar, o günlerin başlıca konusuydu. Anarşistleri mahkum etmiş bir yargıcın evinde patlayan bomba, Ravachol'un tevkifine sebep oldu. (*) Palais-Bourbon suikastı, bombayı atan anarşist Vaillant'ı giyotine götürdü.

Ve bu bomba, sanırsanız ki, aralarına kattığı adamlarıyla bu anarşist grupları elinde oynatabilen polis tarafından hazırlanmıştı.

Kapitalist sistemin temel yapısını hiçbir zaman tartışma konusu haline sokamayan bu terör eylemleri, ancak tutuculuğun içine gömüldüğü halde, «**ilerici**» görünmenin lüksünü bu yolla ödeyen bazı burjuva çevrelerinin hayranlığını kazandı.

Bu yüzyılın başlarında anarşist görüşler bir takım yeni unsurlar getirdi beraberinde. Bu unsurlar kendilerini, «**ferdi atılım**» dedikleri davranışlara vermişlerdi. Banka baskını türünden şeylerdi bu «**ferdi atılım**»lar. Aslında kapitalist düzene özde hiçbir zararı dokunmayan bu cins «**marifetleri**» göklere çıkaranlar arasında bir Gustave Hervé vardı ki, daha sonra bir numaralı petenci ve hitlerci olup çıkmıştır.

Sonraları, Bonnot çetesinin bazı mensupları, soygunlar düzenleyip kasaları boşaltırken, önlerine çıkan emekçileri vurup öldürmekte bir an bile tereddüt etmediler. Ve bütün bu canice faaliyetler dai-

(*) Kitabın kapağındaki temsili resim, Ravachol'un tevkifini göstermektedir. (Yayınevinin notu).

ma sahte bir devrimci örtü arkasına gizlenerek gösterildi. İşçi sınıfının çıkarıyla yakın uzak hiçbir ilgileri olmayan ve ne yapıyorlarsa sadece kendi kişisel çıkarları uğruna yapan bu insanlar, davranışlarını mazur gösterebilmek için, görünüşte de olsa kendilerine bu imkanı veren anarşizmin bayrağına sarıldılar.

Böylece görüyoruz ki, anarşizmin eski temsilcileri herşeyi altüst etme nazariyesinden yola çıkıp, işi, banka soygunlarını ülküleştirmeğe kadar vâdirmişlardır. Ve şimdi nerelerden geldiği, hangi kaynaklardan yararlandığı besbelli, Cohn-Bendit gibi bir adam, anarşizme yeniden, bu ölçüde yaşayan bir güç kazandırmıştır.

Ve geçmişte olduğu gibi şimdi de, anarşizm gericiiliğin işine yaramaktadır.

Onun için de, işçi hareketinin yüksek çıkarı, anarşistlerin ve provokatörlerle dolu diğer solcu grupların, de Gaulle hükümetinin bizi kucağına atmak istediği faşizmin çağırıcıları haline gelmesini engellemektedir.

2 | Bugünün Anarşistleri

1968 mayıs ve haziran aylarında doğan olaylar sırasında Fransız işçi hareketi çok ciddi meselelerle karşı karşıya geldi. Bazı çevrelerde geçmişte olduğu gibi, bugün de tehlikeli birçok anarşist faaliyet su yüzüne çıktı. Onlara en sert şekilde karşı koymak, bugün için kaçınılmaz bir görevdir. Bu gerçek.

Anarşistlerin provokasyon faaliyetleri, de Gaulle iktidarının oyununa gelmesi kadar, belki daha fazla, diğer solcu grupların her çeşidiyle, troçkicilerle, maoculara, guevaracılarla birleşmesi dolayısıyla tehlikelidir.

Ve bu grupları Birleşik Sosyalist Parti (P.S.O.) de desteklemektedir; o sosyalist parti ki, genel sekreteri maliye müfettişlerinin teknokratik kastından, yani günümüz Fransa'sının en gerici çevrelerinin birinden gelmedir.

Kimsenin gençliğin atılımından ileri geldiğini sanamıyacağı bazı eskimiş laf ebelikleri, bize yeni görüşler gibi sunulmaktadır.

Mayıs ve haziran ayı olaylarında, bazı unsurların anarşinin kara bayrağını dalgalandırması, insanın aklına hemen anarşist nazariyelerin asıl temsilcisi Bakunin'e karşı, Birinci Enternasyonal sırasında Karl Marx ve Friedrich Engels'in yürüttükleri çok sert kavgayı getiriyor.

Cohn-Bendit, Sauvageot ve Geismar gibi ötekilerin sözlerine dikkatle kulak verince, daha bundan yüz yıl önce, daha başka şartlar içinde bakuninci anarşistlerin söyledikleri, tekrarladıkları şeyleri ağızlarında geveledikleri hemen anlaşılıyor.

Bakunincilerin sahte devrimci laf ebeliğinde asıl mesele «**kamu düzeni**» dedikleri şeyi yıkmaktır. Öyle bir yıkım ki, geriye kala kala «**dörtbaşı mamur bir şekilsizlik**» kalacak.

Her otoritenin karşısındalar ya, eh o zaman tabii ki, burjuva devletine karşı bir proleterya devleti çıkaran marksist devrimcilere de saldıracaklar.

Ve Marx'a, bugün bazı solcu grup yöneticilerinin Fransız Komünist Partisi'ne duydukları türden bir kin duyan bakuninci anarşistler Birinci Enternasyonal Genel Konseyi'ne demediklerini komamışlardı. Sözü, Konsey'in bismarkçı bir kafayla yönetilen bir Alman Komitesi olduğunu ileri sürmeğe kadar götürmüşlerdi.

Anarşistlerin birçok ülkelerde, özellikle İspanya, İtalya ve Fransa'da bölücü faaliyetlere giriştikleri bilinen bir şeydi. Marksistlere kara çalıclardan Bakunin'in iki aşağılık çömezi, Albert Richard ve Gaspard Blanc 1873'de, Londra'da kendilerini bonapartçı mülteciler olarak tanıttılar. Böylece, İmparatorluğun yeniden ilanı üzerine İngiltere'ye kaçmış komün göçmenlerini kazanmaya çalıştılar.

Bakunin'in nazariyeleri, adeta bir devrim dini gibi konulmuştu; mayıs ayı boyunca birtakım solcu liderlerin ilham aldıklarını söyleyebileceğimiz bazı formüllerde özetleyebiliriz onları: «**Devrim tek bir bilim tanır: Yıkım**»

Ve bakuninci sahte devrimciler müttefiklerini seçerlerken hiç de zorluk çekmiyorlardı; öyle ya, dinleri nasıl yol gösteriyordu onlara: «**Rusya'nın tek ve gerçek devrimcileri olan haydutların macera dünyasıyla birleşiniz...**»

Bu garip tez, bir ölçüde Sorbonne'da asayişli sağlamakla görevli «Katangalılar» grubunun seçiminde uygulandı; poliste görevli ajanlar bir yana, sokak serserileri ve diğer şüpheli kişiler öğrencilerin yanında yer aldılar. Odeon'da da durum aynıydı.

La Haye Kongresi'nin görevlendirdiği, Karl Marx, Friedrich Engels, Le Moussu, Eugène Dupont, Leo Frankel ve Auguste Serailier'den kurulu komisyon bakuninci anarşistlerin faaliyetini incelemek için 1872 eylül'ünde toplanmış, sonunda, bu bölücülerin Rusya'da uyguladıkları programdaki şu hususların üstüne dikkati çekmişti :

«Yüksek sosyal tabakalardan gelip de, sınıflarından kopmuş kişilerin içlerinde yüzdükleri bütün ahlaksızlıklar aşırı devrimci faziletler gibi gösterilmektedir.»

«Bu işe elverişlilik derecesine göre işçiler arasından seçilmiş bir azınlığın kitlelerden koparılması, sırtı okşanıp yoldan çıkarılması prensip ittihaz edilmiş... onlara, 'kötü tutkuları'nın dizginlerini boşaltmaları öğütlenmiştir. Eski toplum bu yolla tepeden tırnağa altüst olacaktır.

«Asıl propaganda araçları, boş hayallerle ve...

devrimin yakınlığı hakkındaki kehanetlerle gençliği kendilerine çekmeğe dayanmaktadır.

«Kurtuluşları için işçilerin verdiği iktisadi ve siyasi mücadele yerine, zincirlerinden boşanmış vahşi bir hayvanın yıkıcı davranışları konulmuştur... onlarca devrimin bürüneceği son biçimdir bu.»⁽¹⁾

Gerçi siyaset alanında solcu grupların ne şekilde hareket edeceği konusu yüzyıldır tartışılmaktadır. Durum bugünün solcuları için de değişmiş değil. Ne var ki solcuların son olaylardaki tutumları, Birinci Enternasyonal'in en sonunda kendi saflarından kovduğu anarşistlerin görüş ve faaliyetlerinden izler taşımakta.

Gerçekten de, Bakunin'in «**Sosyalist Demokrasi İttifakı**»nın Enternasyonal'in bünyesi içinde ağır bir kavgaya yol açtığını, iki yıl süresince bütün çalışmasını engellediğini, bazı şube ve federasyonların çıkışına sebep olduğunu kaydettikten sonra Komisyon, şu yargıya varıyordu:

«La Haye Kongresi'nin İttifak'a karşı aldığı kararlar titizlikle yerine getirilmesi gereken birer ödevdir; Enternasyonal'in, proleteryanın bu büyük kuruluşunun sömürücü sınıfların namussuzca kurduğu tuzaklara düşmesine göz yumulamaz. Konsey'in elinden bazı yetkilerin alınması konusundaki isteklere gelince: Enternasyonal'in onlarsız sadece karışık, darmadağın, İttifak'ın diliyle ifade edersek «**şekilsiz**» bir yığın haline geleceğine inanıyor, böyle bir teklifi hainlerin yada gafillerin eseri olarak görüyoruz.»

Şunu da kaydetmek gerekir ki, kendilerini eski

(1) Birinci Enternasyonal Genel Konseyi'nin Genelgesi'nden.

toplumun yıkıcısı gibi tanıtmakta olan bakuninci anarşistler, prudoncu oportünistlerle de birleşiyor, böylece oportünizmle siyasi maceracılığın çok iyi uyuştuğunu ispat ediyorlardı.

Bakuninci anarşistlerin özelliğini belirten şey, yığınları hor görme ve davranış sorumsuzluğudur. Bu sorumsuzluk içinde, «müşteri»sine göre değişen ve bazen de çelişen delillerle, birçok kere gizli tutulan, çoklukla şüpheli unsurlarca yönetilen bir siyaset haklı gösterilmeğe çalışılırdı.

Bakunin, devrimi «**kötü tutkular**»ın zincirden boşanışı olarak görürdü. Aynı zamanda, prensip olarak her türlü otoritenin düşmanıydı; öyle ki Sorbonne işgalcilerinin bulduğu formülün ilk habercisidir adeta: «**Yasaklamak yasaktır.**» Her türlü denetime kesinlikle düşman müstebit bir kafaya sahipti. Onun egosantrizmi, Cohn-Bendit'nin, Sauvageot'nun ve Geismar gibi diğerlerinin de karakterlerini belirler.

Tabii ki, bakuninci otoritarizmin önünde eğilmeyenler, görüşlerini ve eylem metodlarını kabul ettirmek için elinden geleni ardına koymayan Bakunin yardakçılarının en iğrenç saldırılarına hedef oldular.

Bu böyleyken, Bakunin'in yarattığı Sosyalist İttifak'ın asıl özelliği, bağrında topladığı şüpheli insanların olağanüstü topluluğuydu: Birinci Enternasyonal'den kovulanlar, polis hizmetinde meslekten provokatörler, sınıflarından kopmuş unsurlar, bonapartçı ajanlar, kısacası Marx'ın dediği gibi «**lumpen proleterya.**»⁽¹⁾

Kim olursan ol, anarşist kılığına bürünüp ken-

(1) Proleterya döküntüsü.

dine devrimci süsü veren kapitalist sömürücüler için elverişli davranışlara girişmek mümkündü.

Bakunin ve arkadaşlarının istedikleri şey besbelliydi: Birinci Enternasyonal'in yönetimini ele geçirmek. Amaçlarına ulaşılabildikleri alacakları ilk tedbirlerden biri, Karl Marx'ı, Friedrich Engels'i ve onların görüşlerini paylaşan militanları ihraç etmek olacaktı.

Böylece Birinci Enternasyonal'in Bakunin ve yamaklarını, hangi şartlar içinde ihraç etmeğe yöneldiği anlaşılır.

Bakunincilere göre Marx kendilerinden daha az devrimciydi. Ona saldırmaktan geri durmadılar. Fakat hayat, Marx ve Engels'in bilimsel sosyalizminin mi, yoksa bakuninci anarşistlerin kısırlığı ve zararı tecrübeyle sabit gevezeliklerinin mi haklı olduğunu gösterdi.

Bir yandan çağının nesnel şartları içinde gerçekleşmesi imkansız sosyal yapıda kesin bir altüst ediliş dillerinden düşürmezken, bakuninci maceracılar, öte yandan, kendilerini, Birinci Enternasyonal'e karşı döğüşerek ve işçilerin, iktisadi ve siyasi güce erişmiş kitlenin proleter kuruluşlarını yaratmak yolunda meşru imkanlardan yararlanmalarına engel olarak harcıyorlardı.

Bakuninci anarşistler eylem metodlarının zararlarını görmek fırsatını 1873 - 1874 İspanyol devrimi sırasında buldular. Kurucu Meclis seçimlerine katılmamak gerektiğini öne sürerken, burjuva milletvekili seçimlerine katıldılar. Devrimci savaşın tek elde toplanmasına engel olurken, bakuninciler şunları yazmakla yetiniyorlardı :

«Devrim halk meydanında devam ediyor.» Böylece, Friedrich Engels'in işaret ettiği gibi, «devrimin

nasıl yapılacağını değil de nasıl yapılmayacağını» gösteriyorlardı.

Anarşist Makhno da Sovyetlerin iktidarına bu şekilde, ona karşı haydutlardan, cinayetlerden müteşekkil bir savaş açarak dikilmişti. Böylece karşı devrimcilik oyunu oynamıştı.

Bakunincilerin maceracı, katı ve aynı zamanda oportünist siyaseti, kısa görüşlü küçük burjuvazinin öfkesini, sabırsızlığını ve iğretiliğini yansıtıyordu. İşçi sınıfının da daha az gelişmiş tabakalarına dayanıyordu. Özellikle İspanya, İtalya ve İsviçre'de.

Aynı şekilde Belçika'da prudoncu unsurlardan ve Paris Komünü'nün düşmesiyle sürgüne ve kötümserliğe sürüklenmiş bir kısım Fransızdan destek görüyordu.

Bir de Büyük Britanya Trade Unions sağcıları destekliyordu bakunin solcularını. Tarihin baştan beri birçok örneğini verdiği tezathı bir yakınlaşmanın cilvesiyle oluyordu bu.

Şunu da belirtelim ki, solculuğa karşı savaş oportünizme karşı savaşı unutturamaz. Yani komünist partisinin savaşı iki cephede birden sürmektedir. Birinde sol oportünizme, diğerinde sağ oportünizme karşı.

Birinci Enternasyonal adlı kitabımda anlattığım ve açıkladığım olayları tarihteki yerleriyle hatırlamak bana faydalı görünüyor. Zira bugün daha başka şartlar içinde, solcu gruplar, benim tarih sahnesine karşı-devrimci olarak çıktığını ispat etmeğe çalıştığım düşünce ve eylem metodlarını geliştiriyorlar, teklif ediyorlar.

Bakuninci anarşistler, kendilerinin devrimci dedikleri kehanetlerini teşkilatlanmış yığınların dev-

rimci bilincine değil, etkin azınlıkların eylemine dayatıyorlardı...

Aşırı devrimci laf ebeliğinin küçük burjuva çevrelerinde kendine elverişli bir alan bulduğu nasıl gerçekse, bazı işçi sınıflamalarını kötüye kullandığı ve işçi hareketine birçok kötülükte bulunduğu öylece gerçektir.

Otuz yıl kadar önce anarşistleri İspanya'da işbaşında, İspanya Cumhuriyeti'ne büyük zararları dokunurken gördük.

Küçük dükkanların, berber salonlarının millileştirilmesini devrim için bir ölçü sayıyor, davranışlarıyla iktisadi meselelerden bihaber olduklarını ortaya koyuyorlardı. Bu şaşkınlığın sonucu da, işçi sınıfının, frankoculara karşı savaşta kendini tecrit etmesi oldu.

Sosyalizmin bu anarşistler tarafından çizilen manzarası gülünç ve başka şartlar altında kendine duyulabilecek ilgileri geri tepici nitelikteydi.

Davranışlarına gelince, Franco ayaklanmasına karşı Cumhuriyet'in giriştiği askeri hareketin birlik ve gücüne yalnızca zararı dokunmuştur.

■ Polisin elinde oynattıkları

Bugün bir kısım basın ülkemizde hürücü, anarşist bir düşüncenin yeniden doğuşunu kutluyorsa, bu, tekelci burjuvazinin bu harekette işçi hareketinin bölünme ve güçsüzleşmesinin bir etkenini bulmasından ileri gelmektedir.

Anarşist ideoloji konusunda Lenin şu açıklamayı yapıyordu:

«Bolşevizm, doğup büyüdüğü uzun yıllar bo-

yunca hep anarşizmden yararlanan, birçok yanlarını ona borçlu olan, temelde tutarlı bir proleter sınıf kavgasının şartlarından ve zaruretlerinden kaçan küçük burjuva devrimci düşüncesine karşı savaştı.»⁽¹⁾

Bu ideolojinin sosyal köklerini tahlil ederek Lenin sözlerine şöyle devam ediyordu:

«Kapitalizmin iğrençlikleri karşısında öfkeye kapılan küçük-burjuva da, anarşizm gibi, bütün kapitalist ülkelere has bir vakıadır. Bu çeşit devrimciliğin istikrarsızlığı, kısırlığı; boyun eğişe, uyusukluğa, boş hayalciliğe ve hattâ 'revaçta' olan şu veya bu burjuva eğilimine karşı 'delice' bir hayranlığa dönüştürme özelliği... İşte bütün bunlar hepimizce bilindir. Ama bu gerçeklerin soyut olarak nazariye alanında bilinmesi devrimci partileri eski yanlışlara düşmekten korumaz. Bunlar, beklenmedik bir sırada, biraz yeni bir biçimde, o güne kadar bilinmeyen görünüş ve şartlar içinde, değişik, az çok orijinal bir havaya bürünerek yeniden ortaya çıkarlar.»⁽²⁾

Bu açıklamaların ışığında, anarşist görüşlerin, son olaylar sırasında çeşitli unsurları ve hele, hepsine aynı geleceği sağlamıyan kapitalist topluma karşı dikilen, ama kendilerinin bile farkına varamadıkları ölçüde yettikleri burjuva ve küçük burjuva çevrelerine sıkıca bağlı olan öğrencileri etkilemesi anlaşılır bir şeydir. Üstelik onlar antikomünist peşin yargılardan ve bu çevrelerin özelliği olan özel çıkarların etkisinden tamamen sıyrılamamışlardır.

Öğrencilerin hareketini belirleyen olayların özü-

(1) Komünizmin Çocukluk Hastalığı.

(2) Komünizmin Çocukluk Hastalığı.

ne inerse, ön planda de Gaulle'cü bakan Missoffe'un iyimserliği ile birlikte provokasyon eylemlerinin yapıcısı olarak Cohn-Bendit'i görürüz.

Tourraine gibi bazı profesörler de Cohn-Bendit hareketini desteklemekteydi. Oysa aynı Tourraine daha mart ayında, «nasıl Bonnot çetesi işçi hareketi değildiyse, anarşistçe tutuşmalar da öğrenci hareketi değildir,» diyordu.

Partimize zarar vermekten başka birşey düşünmeyen bir kısım basına gelince, onların geliştiğini, yaygınlaştığını görmek istercesine, bu anarşistçe tutuşmalara büyük önem veriyorlardı.

Bir yandan da, eski Alman sosyal-demokratı Herbert Marcuse'yi öne sürüyorlardı. Bu arada Marcuse'nin dünya savaşı sırasında Amerikada O. S. S.'de (Office of Strategic Services) görevli olduğunu, ondan sonra da Harvard Üniversitesi'nde Rusya Üstüne Araştırmalar Enstitüsü'nde çalıştığını hatırlamak da faydadan uzak değildir herhalde.

Marcuse'nin nazariyeleri işçi sınıfının artık devrimci olmadığını göstermeğe çalışır. Ona göre gelecek, üretim sürecinin dışında kalan güçlerin elleri arasındadır: Irk azınlıklarının, sanayi toplumunun dışına atılanların, sürekli işsizlerin, suçluların v.s. Ve ipin öteki ucunu da, tersine şartlanmalardan sıyrıлма gücüne sahip kültür imtiyazlıları tutar.

Denebilir ki, bu iki türün meydana getirdiği halita, işgal sırasında Sorbonne'da gerçekleşmiştir.

Bu nazariyeler, en geniş şekilde, hem de anti-komünizme fırsat vermeme konusunda çok dikkatli görünen bir basın tarafından yayılmıştır. Ama bilmiyoruz, marksizmin en temel tezlerinden birinin, yani işçi sınıfının sonuna kadar devrimci tek sınıf

oluşunun tartışma konusu edilmesine en sert şekilde karşı konmadan bu yapılabilir mi?

Cohn-Bendit şişirilip ortaya çıkarılmadan önce, Berlin'li Rudi Dutschke'nin bir cümlesi herkesin ağzındaydı. Ne diyordu Rudi Dutschke: «**İşçilerin olayları kavrayacak güce gelmeleri beklenemez... Onları uyarmak öğrencilere düşer.**»

Bütün bu solcu unsurların ortak özelliği, işçi sınıfını hor görmeleri ve ne derece iddialı iseler, işçi hareketleri tarihinden o derece habersiz oluşları idi.

Aynı hor görme 13 Mayıs gösterilerinden sonra, Cohn-Bendit'in verdiği demeçte de ifade ediliyordu: «**Beni sevindiren şey Stalin sefihlerini arkadan bırakan bir geçitin başında olmaktır.**» Şu sözler de onun: «**İşçi sınıfını koruduğunu iddia eden komünizm, aslında onların sırtından geçindir.**» Ve nihayet Fransız bayrağı konusunda işçi sınıfını ulusun dışında tutmak gerektiğini iddia eden gericilerin eline delil vermek için kışkırtıcı bir dil kullanırken de, aynı hor görme içindeydi Cohn-Bendit.

Bu kışkırtıcı tutum, bazı tanınmış siyaset adamlarının, sırf de Gaulle'cülerin siyasetine en büyük kazancı sağlayacağı için kara bayrakları himayeleri altına aldıkları Stade Charlety'de göklere çıkarıldı.

Hükümet onların yarattığı olayların sorumluluğunu haksız yere komünistlerin üstüne atmağa çalışırken, Cohn-Bendit, Geismar ve Sauvageot Komünist Partisi'ne çatıyorlardı.

Bu garip öncüler triosu polis çevreleri ve hükümet tarafından iyice doldurulmuş, şişirilmişti. O derece ki, olayların akışına yakından baktığımızda, solcu grupların hükümete, uzaktan bu olayları yö-

netmesine lüzum kalmayacak ölçüde yardımcı olduklarını ister istemez görürüz.

Şurası açık ki, bu solcu gruplar de Gaulle polisinin provokatör ajanlarıyla doluydu. Burada iş görmek, yerine oturmuş bir parti içinde iş görmekten çok daha kolaydı. Zira bunların arasına karışıp, hükümetin istediği anlamda yönetici rol oynamak için bir aşırı gibi görünmekten başka birşey yapmağa lüzum yoktu.

Geçen yüzyılın altmışla yetmişinci yılları arasında Rusya'da bakuninci grupların eylemi, çar polisine öğrencilerin hareketini kırmak, aralarına polisin adamlarını sokmak imkanını vermişti. Herkes tutuklanır, hapse atılırken güya kaçan bu ajanlar, harekete tabiatıyla Bakunin İttifakı'nın grupları arasında katılmışlardı.

Şurası da gerçek ki, şu son olaylar sırasında de Gaulle polisinin işleri içinden çıkılmaz hale getirmekte son derece usta ajanları, hareketin içine sokulma babında yüzyıl önceki çar polisinden hiç de aşağı kalmamışlardır.

Solcu grupların, nereden geldiği belirsiz büyük paraların harcandığı faaliyetlerinin altında yatan henüz karanlık birçok noktalar var. Bu konuda çeşitli mali çevrelerin müdahalesi varsayımı gözden uzak tutulamaz.

Ama şu kadarını rahatça söyleyebiliriz : Solcu grupların teşkilatlandığı veya onun etkisiyle çıkmış hiçbir nümayiş yok ki, de Gaulle polisinin provokatör ajanları orada elebaşı rolü oynamasın.

İşte böylece polis solcu grupları elinde oynattı. Barikatların yükselişini uzaktan hazırladı. Bu işte polisin tek görevi, barikatların yükselişinde korkusuzca hazır bulunmak, sonra da onları ele geçirmek-

ti. Hükümet, böylece düzeni korumanın bir zaruret haline geldiğine inanacağı ana kadar, düzensizliğe oynamaktaydı.

Barikatlar, yanan arabalar gibi, meydanlardaki binalara çekilen kara bayraklar da, hükümete, on yıllık antisosyal bir siyasetin açığını örtmek fırsatını veriyordu.

Memlekette içsavaş korkusundan doğan bir tehdit havası bu şekilde yaratılıyor, de Gaulle bir kere daha, meslek haline getirdiği «kurtarıcı» rolünü oynama imkanını ele geçiriyordu.

■ Yangın pompaları

Uzun bir karışıklıklar dönemi ve iktisadi hayatın yurt çapında felce uğraması, iktidarın durumu abartması ve vargücüsü müdahalesine imkan hazırlaması bakımından çok faydalıydı.

İktidar, sonradan söndürme şerefini kendine sağlayabilmek için önce yangını körükleyen bir yangın pompası rolünü oynuyordu.

Mesela, hükümet Cohn-Bendit, Geismar ve Sauvageot'ya televizyon programında bir saat yer verdiği zaman, açıkça nümâyişlerin uzaması ve ciddileşmesine oynamaktaydı.

Ve gönüllü olarak giriştiği güçsüzlük gösterisi aslında yalancıktandı. Zira öte yandan Paris ciyârına boyuna yeni kuvvetler naklediyordu.

Son grevlerde eğer hükümet daha başta emekçilerin isteklerine hak verseydi, patronlar da aynı yolu izlemek zorunda kalacaklardı. Oysa grevlerin sürüp gitmesi de Gaulle planının bir parçasını teşkil ediyordu.

Komünist Partisi bu grevlerin tam bir tahlilini

yapmıştı. Bu grevler, işçilerin kendi lehlerine bazı değişmelere duydukları genel özlemi dile getiriyorlarsa da, bunlar herşeyden önce kendi iş şartlarıyla ilgili şeylerdi. Yoksa solcu grupların ve P. S. N. yöneticilerinin ileri sürdüğü gibi bir devrim durumu yoktu ortada.

Bu şartlar içinde devrimci bir savaş, olsa olsa bir öncü savaşı olurdu. Yani Lenin'in Komünizmin Çocukluk Hastalığı'nda dediği gibi:

«Tek başına öncüyle savaş alınmaz. Yığınların açık desteği kazanılmadan veya hiç olmazsa, hasmın yanında yer almasını imkansız kılacak yararlı tarafsızlığı sağlanmadan, öncüyü, vevki bu öncü bütünüyle bir sınıf bile olsa, kesin bir savaşa sürmek bir aptallık, bir cinayet olurdu.»

Şüphe yok ki, Komünist Partisi kendine kurulan tuzığa düşseydi, en ufak bir yanlış adım atsaydı, en küçük fırsatı verseydi, yalnız kendinin değil, de Gaulle iktidarının karşısına orduyu çıkarmak için fırsat kolladığı işçi hareketinin bütünü üstünde baskı kurulacaktı. Ve de Gaulle bu tasarısından hâlâ da vaz geçmiş değildir; askerlere seslenilmesi, silahsız kaldıklarının söylenmesi sebepsiz değildir. Böylece General de Gaulle'ün işbilir bir ordudan daima umduğu çıkar daha iyi anlaşılır.

Bu, de Gaulle'cülerin, bütün yükünü halkın çektiği, işi polislik yapmak değil yurdu savunmak olan bir orduya oynatmak istedikleri rol hakkında bir fikir verebilir.

De Gaulle iktidarı, kendine, İkinci İmparatorluk devrini hazırlayan 1848 yılının kanlı günlerini, 1968 haziranında yeniden yaşatmak imkanını veren bir çatışma istemekteydi.

Söz 1848 yılı haziran günlerine gelmişken, Cavnagnac'ın Paris'li emekçilerle döğüşmek için silah altına aldığı genç işsizleri anmak isterim. Karl Marx'ın ifadesine göre bunlar:

«En büyük kahramanlıklar, en yüce fedakarlıklar kadar, en aşağılık haydutluklara, en iğrenç satılmışlıklara da hazır, kolay etkilenebilen» ⁽¹⁾ genç adamlardı.

Ve işsizliğin bugünün gençliğini de ciddi bir şekilde tehdit ettiğini ve bu tehdidin hergün biraz daha büyüdüğünü düşünürsek, bu işe hasredilmiş bir çaba gençliği solcu grupların aşırı devrimci laf ebeklikleriyle her türlü maceraya sürükleyeceği gibi, «**sivil propaganda teşkilatı**» mensuplarının cazip tekliflerine de kendini kaptırabilecek bir yöne sürükler.

Solcuya karşı ideolojik savaş, işçi sınıfının bütünü üstüneyse, gençlik kadar, tecrübesizlikleri yüzünden provokasyon ve macera tuzaklarına kendini kaptırabilecek genç işçiler için de faydalıdır. Kendilerini temsil ettiğini ileri sürüp onlara birçok fena hıkları dokunan solcu unsurları kendi kitlelerine karıştırmamayı bilmesi gereken öğrenciler için de faydalıdır.

Olaylar bize öğrencilerin çok meseleleri olduğunu ve onların kapitalist toplumun geleceğinden umut kestiklerini gösterdi. Ama şunu da gösterdi ki, sosyalist toplumun da ne olduğunu tam olarak bilmemektedirler ve anarşistlerin olumsuz davranışı, sertliğiyle, ağzıbozukluğuyla onların üstünde çekici bir etki bırakmaktadır.

Gördük ki, olumlu olmayı düşünenler de, Marx öncesi sosyalizmin görüşlerini benimseyenler, ütöp-

(1) Karl Marx : Fransa'da Sınıf Kavgaları.

yacı sosyalistlerin ortaya attıklarından ilham alıyorlar. Onları okuduklarından mı? Değil. Bilimsel sosyalizmin metodu dışına düşen her şeyin, ütopyanın ve yetersizliğin alanına düşmesinden.

Dileyeceğimiz şey, son olaylardan dersler çıkaracak, kendi çıkarlarına sahip çıkacak, provokasyonlara başarı şansı tanımayacak, sendikalaşmış gerçek bir öğrenci hareketidir. Böyle bir hareket ancak, işçi sınıfıyla öğrencileri de Gaulle iktidarına karşı verilecek ortak çıkar kavgasında toplayabilir.

Mayıs ve haziran ayı olayları sırasında Komünist Partisi'nin sükut politikası, öğrenciler de dahil olmak üzere çok kişiyi düşündürdü. Partiye karşı, Çinli yöneticilerin de kendilerini kaptırdıkları adice saldırılar, aslında sadece olayları çizen nesnel gerçeğin bilinmediğini gösterir. Ve nesnel bir açıdan bakınca bu tutum, mahiyeti itibariyle karşı-devrimcidir.

Fransız Komünist Partisi yüzündendir ki, hükümet umduğu kanlı çatışmayı yaratamadı. Yalan yere içsavaş ihtimalini işleyip korkudağı vererek kazandığı seçim zaferiyle yetinmek zorunda kaldı. Ama bu zafer herşeyi halletmiş değildir.

Son olayların sunduğu manzara şu: Sosyal kavganın alanında emekçiler hükümeti zorladılar, patronlardan, ücretlerin artması, iş gününün kısalması ve işyerlerinde sendikal hürriyetler konusunda hiç hesapta olmayan tavizler kopardılar. Bu işçi sınıfı için bir zaferdir.

İş şartları için mücadelenin devrimci önemini inkar edenlere de şunu hatırlatırız ki:

«İşçi sınıfı sermaye ile daha günlük çatışmasında hasmından kaçarsa, daha geniş bir alanda vereceği şu veya bu kavgaya girme gücünden yoksundur demektir.» (Marx : Ücret, Fiyat ve Kâr).

Zaten, emekçiler bu kadar şumullü bir kavgaya girerek güçlerinin bilincine varırlar ve bu, kim ne derse desin, kurbanı oldukları sömürüye karşı gelecekteki davranışlarını etkiler.

Şimdiden söylenebilir ki, de Gaulle iktidarı, şu veya bu biçime sokarak aynı şeyleri gene deneyecektir. Bu teşebbüslere karşı işçi direncinin uyumlu olabilmesi ve mümkün mertebe aynı eksen etrafında şekillenmesi gerekir.

De Gaulle'cüler milletvekili seçimi sonuçlarından memnun görünüyorlar. Ama şunu da biliyorlar ki seçim yoklaması aldatıcıdır, seçim birçok seçmenin kafasında, memleketin aslında hayal ürünü bir komünist yıkım tehdidi altında olduğu düşüncesinin yaratıldığı bir ortamda yapılmıştır.

Diğer bazı seçmenler, solun zaferi durumunda de Gaulle'cü bir askeri darbeden korkuyorlar, kah çekimser kalıyorlar, kah bu şartlar içinde de Gaulle'e «**tek kurtarıcı**» gözüyle bakıp ona oy veriyorlardı.

Gerçekte, eski de Gaulle'cü milletvekili Charles d'Aragon'un yazdığı gibi, «**solcu gruplar seçimde de Gaulle'cülerin seçim görevlileriydi.**» Onlar tarafından yönetilseler böyle etkili olamazlardı.

Antikomünist kampanyanın karşılığında da, halen hapiste olan O. A. S.'in eski suçluları serbest bırakıldı.

Fransa'da, bu şartlar içinde, solcu seçmenler dahil, çeşitli kanaatlardaki insanları çelmesini bilen de Gaulle'e oy verenler arasında üstelik gericiler de vardı.

Bütün bu oylar farklı, hattâ çelişen kaynaklardan geliyordu. Şimdilik, son olayların derinlerinde yatan meseleler aynen kaldığı gibi, de Gaulle'cülü-

ğün gücü konusunda da, görünüşün somut gerçeği yansıtmadığı söylenebilir.

Ve anlaşılmaktadır ki, geçtiğimiz dönemdeki olaylarda önemli rol oynamış olan işçi sınıfı, her zamandan çok ihtiyacı duyulan bütün demokratik güçlerin bir araya gelmesine esaslı katkıda bulunabilecektir.

Bu gibi şartlarda, çalışan yığınların çıkarlarını, demokratik çıkarları sıkıca savunmak, yığınlar arasında, solcu grupların işçi hareketine yaptığı kötülüğü göstermek amacıyla büyük siyasi bir propaganda çalışmasını geliştirmek kaçınılmaz bir zorunluluktur. İşçi güçleriyle demokratik güçlerin işbirliğinin sıkılaştırılması da aynı derecede zorunludur. Zira de Gaulle iktidarına karşı zafer kazanacak bir savaşın yolu budur.

Ve açıkça görülüyor ki, bütün solu kavrayan ortak bir programın yokluğu sonucu olan ve giderilmesi gereken eksik, soldaki şekillenmelere imkan veren dayanıklı bir mücadeleyi gerektirir. Bu şekilleniş, bir sosyal terakki, demokrasi ve barış siyasetini yerleştirmek ve bütün Fransa halkına teklif etmek yoluyla olacaktır. Gene bu şekilleniş, yarının sosyalist Fransa'sına giden yolu açan güçlü bir demokrasinin gelişini hazırlamak biçiminde olacaktır.

3 | Anarşistlere karşı Birinci Enternasyonal

Anarşistlerin ve Gauchiste'lerin faaliyetlerini geçmişin ışığında değerlendirebilmek için Birinci Enternasyonal'de Bakunin'in Marx'a karşı yürüttüğü mücadelenin belgelerini de gözden geçirmek lazımdır. Bu bölümde Duclos, bu tarihi belgeleri bir araya getirmektedir.

Paris Komünü'nün düşmesinden sonra, Uluslararası Emekçiler Birliği (Birinci Enternasyonal) Londra'da bir konferans düzenledi.

1871 Eylülünün 17'sinden 21'ine kadar süren bu konferans, Birinci Enternasyonal'i parçalamak için Rus anarşisti Bakunin'in kurduğu Sosyalist Demokrasi İttifakı'nın Genel Konsey'i hedef alan saldırılarıyla meşgul olacaktı.

Bakunin, Rusya'da cereyan eden bir duruşma dolayısıyla Birinci Enternasyonal yöneticilerinin çok sert tenkitlerine uğramıştı. Bu, Neçayev denilen birinin mahkemesiydi ve suç nahak yere Enternasyonal'in sırtına yüklenmişti.

Bu işte Enternasyonal'in adının kullanılmasını şiddetle yeren Genel Konsey, şu hususlara dikkati çekiyordu:

«Basel Kongresi'nden önce Neçayev Cenevre'ye gelmişti. Bakunin onunla ilişkiye girdi ve Rusya'da öğrenciler arasında gizli bir cemiyet kurdu. Gerçek kişiliğini daima «devrimci komiteler»in ardına gizleyip, Cagliostro devrini aratmıyacak aldatmaca ve yutturmacalara dayanarak, otokratik güçlere dayandı.

«Bu cemiyetin en büyük propaganda yolu, hiçbir şeyden habersiz insanlara, Cenevre'den, üstünde rusça «devrimci gizli komite» damgasını taşıyan zarflarla haberler postalayıp, onları Rus polisiyle yüzyüze bırakmağa dayanıyordu.

«Neçayev davasına ait dosyalar, Enternasyonal'in adının nasıl alçakça kötüye kullanıldığını gösteriyor.»

Karl Marx, Bakunin'in bu konuda sorguya çekilmesini, dava evrakının da açıklanmasını teklif etti. Uygulanacak müeyyidelerin de, Bakunin'in dinlenmesinden sonra tesbitini istedi.

Londra Konferansı, Bakunin'in İsviçre Federasyonu içinde yarattığı çatışmayla da meşgul ol-maktaydı. Federasyon, merkezi her türlü teşkilatlanmaya karşı çıkıp, bunun yerine kendine bağlı bütün kademelerden sorumlu bir yönetimin seçimle başa gelmesini istiyor, «muhtar grupların hür federasyonu»nu öneriyordu.

Londra Konferansı çalışmaları, çeşitli ülkelerde, gerici gazetelerin şiddetli saldırılarına hedef oldu. Bu gazeteler Birinci Enternasyonal'in kanun dışı sayılmasını istiyorlardı.

Bu konuda Birinci Enternasyonal Genel Konseyi şu gözlemde bulunuyordu:

«Uluslararası polisin suçlamaları gibi, burjuva basınının ileri sürdüğü şeyler de, bizzat Birliğimizin

içinde yankılar uyandırmaktadır. Görünüşte Genel Konsey'e, ama aslında Birliğe karşı girişilen entrikalar, fesat ağını bizzat kendi içimizde örmektedir. Bu entrikaların altında Mişel Bakunin'in yarattığı 'Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı' nın bulunduğu hiçbir şekilde gözden kaçmamaktadır.»

■ Anarşistlerin parçalama teşebbüsleri

Bakunin'in İttifak'ı, uzun süreden beri Enternasyonal içinde Enternasyonal olmaya yönelmişti. Bir kol olarak Uluslararası Emekçiler Birliğine katılması 1868 aralığında reddedilmişti.

İttifak o andan sonra, Genel Konsey'e karşı açık bir polemige girişmişti. Önce Locle'da çıkan Le Progrès'de, sonra Bakunin'in izleyicisi bazı ittifak üyelerinin çöreklediği İsviçre Federasyonu'nun Cenevre'de çıkan resmi gazetesi L'Egalité'de...

Genel Konsey, Bakunin'in özel organı olan Progrès'deki saldırılara bakıp geçebilirdi ama, L'Egalité'nin İsviçre federal komitesinin onayından geçmiş olması gereken saldırılarına göz yumamazdı.

İttifak'ın en büyük darbesi olan İsviçre'deki teşkilatın yönetimini ele geçirme teşebbüsü, 4 Nisan 1870'de açılan La Chaux-de-Fonds Kongresi'ne raslamıştı.

Mücadele, İttifak delegelerinin Kongre'ye katılma hakkı olup olmadığı konusunda patlak vermişti. Meseleyi Cenevre Federasyonu delegeleri, La Chaux-de-Fonds teşkilatları delegeleriyle tartışmışlardı. Sayımda Federasyon üyelerinin ancak beşte biri kadar olmalarına rağmen İttifak taraftarları, Basel'dekine benzer oyunlar çevirip bir iki oy fazlasıyla

hayali bir çoğunluk sağlamayı başarmışlardı. Kendi organlarına göre bile ancak onbeş teşkilatı temsil eden bir çoğunluk. Oysa yalnız Cenevre'de otuz teşkilat vardı. Bu oylama üzerine İsviçre Kongresi ikiye bölünmüş ve her iki taraf toplantıya ayrı ayrı devam etmişlerdi.

İttifak'ın taraftarları kendilerini bütün Federasyon'un meşru temsilcileri sayıp İsviçre Federal Komitesi toplantısını La Chaux-de-Fonds'a nakletmiş ve Neuchatel'de, James Guillaume tarafından kaleme alınan resmi organları La Solidarité'yi kurmuşlardı.

Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı 6 Ağustos 1871'de dağılmış, ama az sonra İsviçre'de mülteci olarak bulunan Benoit Malon, İttifak'ın eski sekreteri Jukovski ile yeni bir teşkilatın kuruluşuna girişmişti. Bu teşkilat, Enternasyonal'in ilke ve statülerini kabul edecek, yalnız eylem hürriyetine sahip olacaktı.

Genel Konsey, İttifak'ın bu yeni teşebbüsünün de Birliğe katılmasını reddetti.

Genel Konsey'in genelgesinde, 1870 harbinden önce Londra'da bazı Fransız unsurların faaliyetine de işaret edilerek şöyle deniliyordu:

«Londra teşkilatının Fransız kolu, şüpheli karakterde bazı unsurları içine alarak gitgide M. Felix Pyat'nın çiftliği haline gelmişti. Louis Bonaparte'm öldürülmesi v.s. gibi konularda tehlikeli nümayişler tertiplenmesinde ve Enternasyonal paravanası arkasına gizlenerek bu gülünç nümayişleri Fransa'ya kadar yaymasında ona yardımcı oluyordu. Genel Konsey, M. Pyat'nın Enternasyonal üyesi olmadığını, onun tutum ve davranışlarından dolayı hiçbir sorumluluk kabul edemeyeceğini açıklamakla yetindi. O za-

man Fransız kolu, Genel Konsey'i de, Kongre'leri de tanımadığını ilan etti. Londra sokaklarını afişlerle donatarak, kendileri dışta tutulursa Enternasyonal'in devrime karşı bir kuruluş haline düşeceğini açıkladı.

«Plebisit arifesinde Fransız enternasyonallerinin, aslında polisin hazırladığı ve Pyat'çı nümayişlerin de bir gerçeklik havası kazandırdığı bir ayaklanma bahane edilerek tutuklanması, Konsey'i, 10 Mayıs 1870 günlü kararını La Marseillaise'da ve Le Reveil'de açıklamaya mecbur etti. Bu açıklamada, kendine Fransız kolu diyen kuruluşun iki yıldan fazla bir zamandır Enternasyonal'e dahil olmadığı ve giriştiği hareketlerin polis ajanlarının eseri olduğu bildiriliyordu.

«Bu yolda hareket edilmesi zorunluluğu, Paris Federal Komitesi'nin gazetelere geçen beyannamesinde ve Paris'li enternasyonallerin mahkeme sırasındaki ifadelerinde belirtilmişti. Her iki davranış da Konsey'in kararına dayanıyordu. Fransız kolu harbin başlamasıyla gözden kayboldu. Ama İsviçre'deki İttifak gibi, bir zaman sonra o da, Londra'da değişik bir ad ve yeni müttefiklerle tekrar sahneye çıkacaktı.

«Konferansın son günlerinde, Londra'da Komün sürgünleri arasında «1871 Fransız Teşkilatı» adıyla teşekkül ettiğinde, aşağı yukarı 35 üyesi vardı. Genel Konsey'in ilk «otoriter» davranışı, bu teşkilatın sekreteri Gustave Durand'ın Fransız polisinin ispiyonu bulunduğunu kamuoyuna açıklamak oldu. Elimizdeki belgeler gösteriyor ki, polisin niyeti Durand'ı önce Konferansta hazır bulundurmak, daha sonra da Genel Konsey'in içine sokmaktı.

«Enternasyonal polis, Gustave Durand'ın kişiliğini bir yana bırakmış, acı bir dille, 'gizli' bir toplantı

davetinin genel nizamla aykırılığın şikayet ediyordu. Anlaşılan o zamanlar, yönetim kademelerindeki toplantıların mecburen kapalı yapılacağını bilemeyecek kadar habersizdiler tüzüğümüzden...

«Aslında, konferansa karşı bütün bu saldırılar, daha derinlerdeki sebeplere dayanır. Bir kere, konferans, kararlarıyla, İsviçre'de İttifak'ın adamlarının çevirdiği entrikalara set çekmişti. Hem de, İttifak'ı kuranlar İtalya'da, İspanya'da, İsviçre ve Belçika'nın bir kısmında, Uluslararası Emekçiler Birliği programıyla Bakunin'in ucuz programı arasında hesaplı bir dengeyi müthiş bir ısrarla yaratmışlar, elde tutmuşlarken...»

■ Bölücü ve provokatör anarşistler

Genel Konsey'in genelgesi, Enternasyonal Statüsü'nün, bazı ülkelerde milli federasyonlar kurulurken çıkabilecek kanuni engelleri önceden hesaba kattığını hatırlattıktan sonra şöyle devam ediyordu:

«Komün'ün düşüşünden beri, bu kanuni engeller çeşitli ülkelerde azalmamış, artmıştır. Ve dıştan Birliğe sızabilecek şüpheli kişilerin yolunu kesmek için, o ülkelerde Genel Konsey'in eylem göstermesi çok daha gerekli hale gelmiştir. En son, Fransa'daki komitelerin, saflarına karışan gammazları temizlemek için Genel Konsey'in müdahalesini istemesi böyle olmuştur. Gene bir başka büyük ülkede Enternasyonaller, Konsey'ce veya doğrudan konsey görevlilerince kurulmamış olan şubelerin tanınmamasını istediler.

«İsteklerinde ileri sürdükleri gerekçe, farfaralı çabalarını eşi görülmemiş bir radikalizmle çabucak

teşkilatlar kurarak gösteren provokatör ajanları uzaklaştırmak gereği idi.

«Öbür yandan otorite kuramayan teşkilatlar, içlerinde bir anlaşmazlık çıkar çıkmaz Konsey'e başvurmakta tereddüt etmiyorlardı. Hattâ bütün güçleriyle hasımlarına yüklenmeyi ondan istiyorlardı...»

Genel Konsey sözü Jura Federasyonu'nun kendisine yönelttiği saldırılara getirerek, genelgesinde şunları söylüyordu:

«Muhakkak ki bu adamlar kendi çaplarını aşan gürültüler çıkarıp inkar edemiyeceğimiz bir başarı elde ettiler. Bütün liberal ve satılık gazeteler açıkça onları tuttular. Kişileri hedef alan kara çalmalarında, Enternasyonal'e karşı o vız gelen saldırılarında, bütün ülkelerin kendilerini reform yapıcısı sanan çevrelerince desteklendiler. İngiltere'de, Genel Konsey'in entrikalarını önlediği burjuva cumhuriyetçileri; İtalya'da Stefanoni önderliğinde dogmatik hür-düşünceci. Bunlar, değişmez merkezi Roma'da «otoriter» ve «hiyerarşik» bir teşkilat olan «Evrensel Rasyonalistler Cemiyeti»ni kurmuşlardı; tanrısız dindarların ve dünyasından geçmiş keşişlerin bir manastırıydı burası ve statülerine göre on bin frank bağışlayan her burjuvanın kongre salonuna bir büstü dikilirdi; ve nihayet Almanya'nın bismarkçı sosyalistleri... satılık gazeteleri Neue Social Demokrat'ın dışında işleri güçleri Prusya - Almanya İmparatorluğu'nun ak gömleklilerini aldatmaktı. İşte bütün bunlardı destekçiler.»

Enternasyonal'in saflarında çalışan iki İttifak üyesinin durumları da Genel Konsey'in dikkatini çekmiştir. Bunlar, Albert Richard ve Gaspard Blanc'dır. Londra Konferansından az sonra:

«Fransız mültecileri arasında, İmparatorluğun

yeniden tesisi için çalışmaya hazır yardımcıları aramak» amacıyla İngiltere'nin başkentine gelmişlerdi.

«Bu, onlara göre, Thiers'i temizlemenin ve meteliksiz kalmamanın tek yolu idi.»

Bu kişiler, «devrimlerin zamanı geçti,» diyorlar ve ekliyorlardı:

«Komünizm, Almanya ve İngiltere'de eski önemini kaybetmiştir. Özellikle Almanya'da. Zaten komünizmin, daha sonra bütün Enternasyonal'e yayılmak üzere uzun zamandan beri hazırlanışı orada olmuştu. Alman etkisinin bütün Enternasyonal içinde kuşku uyandırıcı biçimde çoğalmasının, bu gelişimi durdurmak veya hiçbir Alman'dan emir almaya alışık olmıyan Fransa'nın merkez ve güney teşkilatlarında onu yeni bir mecraya sokmak yolunda yapılan çalışmalara katkısı büyük olmuştur.»

Şubelerde muhtariyet ilkelerini istismar eden, Enternasyonal içinde anarşinin hayalini kuran İttifak'ın mensupları, Enternasyonal'in en büyük düşmanlarıydı:

«Anarşi, diyordu Genel Konsey, işte sosyalist sistemlerden etiketlerden başka birşey almamış olan hocaları Bakunin'in en büyük savaş atı...

«İttifak, diyordu Genel Konsey, proleterlerin saflarında anarşiyi, sosyal ve siyasi güçlerin sömürücüleri ellerinde toplanmasını yok edecek en emin çare olarak gösteriyor. Bu bahane altında, eski düzen Enternasyonal'i kırmağa çalışırken, onun yerine anarşi yoluyla kendi düzenini geçirmek istiyor. İmparatorluğun mantosuna büründürerek Thiers'in Cumhuriyetini yaşatmak için enternasyonal polisin artık hiçbir şey yapmasına lüzum yok.»

Bakunin, Genel Konsey'in genelgesine Jura Federasyonu Bülteninde bir cevap hazırlıyor ve 12

Haziran 1872 günlü bu cevabında Karl Marx'a küfürler yağdırıyor, ırkçı mülahazalara dayanmakta tereddüt etmiyordu:

«Bu, üç yıldır ve özellikle Marx siyasetine karşı oy vermek cesaretini gösterdiğimiz şu bedbaht Basel Kongresi'nden bu yana, dostlarının, ajanlarının, çömezlerinin ve aynı zamanda büyük eserlerinin yürütücüsü olan uşaklarının, Alman ve Rus yahudilerinin, zekice olmaktan çok bayağı bir kötülük duygusuyla hepimize ve özellikle bana karşı uydurdıkları, yaydıkları çirkin ve saçmasapan hikayelerin iyi sistemleştirilememiş bir derlemesidir.»

Ve Bakunin, sözlerinin sonunda, Belçika Federasyonu'nun ilerde Genel Konsey'den hesap soracağını memnuniyetle müjdeliyordu.

Görüldüğü gibi, Uluslararası Emekçiler Birliği, kendi bünyesinde ciddi güçlüklerle karşı karşıyaydı ve 1 Eylül 1872'de La Haye'de açılacak olan beşinci Enternasyonal Kongresi'nin toplanma çağrısını bu şartlar altında yaptı.

■ La Haye Kongresi anarşistleri mahkum ediyor.

Birinci Enternasyonal'in 2 Eylül - 7 Eylül 1872 günleri arasında La Haye'de toplanan Kongre'sine, Bakunin İttifak'ının faaliyetini araştırmakla görevli komisyonun bir raporu sunuldu. Raporun sonunda Komisyon diyordu ki:

«1 — Uluslararası Emekçiler Birliği statüsüne tamamen ters düşen bir statüye göre gizli olarak kurulmuş bir İttifak mevcuttur, fakat varlığına ait deliller şimdilik yetersizdir;

«2 — Elimizde bulunan bir tüzük tasarısıyla Ba-

kunun'ın imzasını taşıyan bazı mektuplar, bu yurttaşın, statüsü sosyal ve siyasi alanda Uluslararası Emekçiler Birliği statüsüyle hiçbir ortak yan taşımayan İttifak adlı bir cemiyeti Avrupa'da kurmağa kalkıştığını - ve belki de başardığını - göstermektedir;

«3 — Bakunin yurttaş başkasına ait alanın şu veya bu kesimini kendi mülkiyetine geçirmek için hileli yollara başvurmuştur, bu bir dolandırıcılıktır.

«Üstelik bu yükümleri yerine getirirken kendisi ve ajanları zorda kalmamak için tehdit yolunu kullanmışlardır.

«Sonuç olarak Komisyon üyeleri aşağıdaki hususları Kongre'nin kararına sunar :

«1 — Bakunin yurttaşın Uluslararası Emekçiler Birliği'nden ihraç edilmesi;

«2 — Halen İttifak'a mensup olan Guillaume ve Schwitzguebel yurttaşların da Birlik'ten ihraç edilmesi;

«3 — Araştırma sırasında yurttaşlardan Malon Bousquet (Fransa'da Beziers'de polis komiserliği eski sekreteri) ve Louis Marchand (Fransa'da Bordeaux'da ikamet etmektedir) Uluslararası Emekçiler Birliği'ni bozucu mahiyette davranışlarda bulunmuşlardır. Aynı şekilde onların da ihraç edilmeleri;

«4 — Yurttaşlardan Morago, Farga - Pellicer, Marselau, Joukovski ve Alerini konusunda Komisyon, onların artık İttifak denilen cemiyete mensup olmadıkları yolundaki beyanlarını yeterli bulur ve haklarındaki ithamların geri alınması hususunu kongre'den diler;

«Sorumluluk altında kalmamak için Komisyon, kendisine tevdi edilen belgelerin ve aldığı ifadelerin

Birliğin resmi organlarından birinde yayınlanmasını ister.»

La Haye, 7 Eylül 1872
KOMİSYON

Ardından Kongre;

«27 lehte, 7 aleyhte ve 7 çekimser oyla Mişel Bakunin'in ihracına,

«25 lehte, 9 aleyhte ve 8 çekimser oyla Guillaume'un ihracına,

«15 lehte, 17 aleyhte ve 7 çekimser oyla Schwitzguebel'in ihraç edilmemesine,

«Birkaç çekimser oy dışında ittifakla komisyonun diğer ihraç taleplerinin oylanmamasına,

«Birkaç çekimser oy dışında ittifakla, İttifak'a ait belgelerin yayınlanmasına» karar verdi.

■ Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı'yla ilgili belgeler.

La Haye Kongresi Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakıyla ilgili belgelerin yayınlanmasına karar alınca, meseleyle ilgili belgelerin araştırılmasıyla görevli komisyon görevini tamamlayamadı ve o güne kadar derlediği belgeleri Tutanak Komisyonu'na tevdi etti. Bu komisyon Eugene Dupont, Friedrich Engels, Leo Frankel, C. Le Moussu, Karl Marx, Auguste Serrailier'den kurulmuştu. Bu Komisyon belgeleri aşağıdaki bölümlere ayırıp bir de giriş yazısı ekliyerek 21 Temmuz 1873'de yayınladı:

- 1 — İttifak'ın gizli karakteri,
- 2 — İttifak'ın İsviçre'deki faaliyeti,
- 3 — İttifak'ın İspanya'daki faaliyeti,
- 4 — İttifak'ın İtalya'daki faaliyeti,

5 — İttifak'ın Fransa'daki faaliyeti,

6 — İttifak'ın La Haye Kongresinden sonraki faaliyeti,

7 — İttifak'ın Rusya'daki faaliyeti.

Giriş yazısında, Bakunin'in Barış Paketi'nin lideri olmayı denedikten ve bu küçük-burjuva kuruluşunu Uluslararası Emekçiler Birliği'nin «siyasi ifadesi» haline getirmeğe çalıştıktan sonra, nasıl Pakt'tan koptuğu ve kendisini takip eden azınlıklarla birlikte Sosyalist Demokrasi İttifakı'nı nasıl kurduğu anlatılıyordu.

■ Anarşistlerin Kuruluşunun Yapısı

İttifak'ın gizli statüsünde özel olarak belirtildiğine göre kuruluş şöyleydi :

Beynelmül Kardeşler İttifakı'nın kuruluşu.

Üç kademeli:

I — Beynelmül Kardeşler,

II — Milli Kardeşler,

III — Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı'nın yarı gizli, yarı açık teşkilatı.

I — Beynelmül Kardeşler Kuruluşu'nun şu bölümleri vardı: A - Genel veya Kurucu Komite, B - Merkez Komitesi, C - Milli Komiteler.

Milli Komite o ülkedeki milli kardeşlerin gizli cemiyetiydi.

II — Milli Kardeşler.

III — Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı'nın gizli teşkilatı.

İttifak'ın devamlı Merkez Komitesi bütün Milli Komite üyeleriyle Cenevre Merkez Teşkilatı üyelerinden kurulmuştu.

Cenevre Merkez Teşkilatı, Merkez Komitesinin devamlı delegelerini teşkil ediyordu. Bütün Merkez Büro ve bütün Merkez Denetim Komitesi üyelerinden kurulmuştu. Bunlar zorunlu olarak daima devamlı komite üyelerinden oluyordu.

Merkez Büro - yürütme gücü - üç, beş veya yedi kişiden teşekkül ediyordu. Bunlar devamlı Merkez Komitesi'nin de üyeleriydi.

Denetim Komitesinin görevi Merkez Büro'nun bütün faaliyetini kontrol etmektir.

Milli Komite'ler, devamlı Merkez Komite'nin aynı millete mensup üyelerinden teşekkül ediyordu.

Bakunin'ci beynelmilel kardeşlerin devrimci kuruluş programında kategorik olarak her türlü Devlet'e karşı çıkılıyordu. Programdan şu satırları okuyalım:

«Köklü bir devrimi gerçekleştirmek için durumlara ve şartlara saldırmak, mülkiyeti yıkmak gerekir. O zaman insanları yıkmağa ihtiyaç kalmaz. O zaman devrim; insanların katledildiği her toplumda ortaya çıkmasına engel olunamamış ve engel olunamayacak bir karşı harekete kendi kendini mahkum etmekten kurtulur.

«Ama, devrime bir zarar getirmeden insanlar için insan olmak hakkını kazanabilmek, durumlara ve şartlara karşı acımasız olmakla mümkündür. Onun için de, ilk elde ve herşeyden önce mülkiyeti ve onun kaçınılmaz sonucu olan Devlet'i yıkmak lazımdır. İşte devrim'in bütün sırrı...

«Biz devrimi, bugün 'kötü tutkular' dediğimiz şeylerin bir boşanışı ve gene bugünün dilinde 'kamu düzeni' olarak adlandırılan şeyin yıkımı diye anlıyoruz.

«Anarşiden korkmuyoruz, onu yardımımıza ça-

ğırıyoruz. İnaniyoruz ki, zincirlerini kırmış halk yaşamının kendini açığa vurması demek olan bu anarşi, hürriyeti, eşitliği, yeni düzeni ve hattâ devrimin karşı harekete karşı gücünü doğuracaktır. Bu yeni yaşama düzeni - halk devrimi - kendi içinde teşkilatlanmakta gecikmeyecektir. Ama o, kendi kuruluşunu - her otoritenin tarzı olan yukardan aşağı, merkezden çepere değil, hürriyetin ilkesine uyarak - aşağıdan yukarı ve çeperden merkeze tamamlayacaktır. 'Her otorite' diyoruz, çünkü bunun Kilise, Monarşi, Parlamenter Monarşi, Burjuva Cumhuriyeti ve hattâ Devrimci Diktatörlük olmasının bizce çok az önemi vardır. Hepsinden tiksiniyor, hepsini kesin olarak despotizmin ve sömürücülüğün kaynağı olarak aynı sepete koyuyor ve reddediyoruz.»

Böylece beynelmil kardeşler ittifakı her türlü Devlet'e karşı çıkıyor ve burjuva Devlet'i yerine geçecek bir proleter Devlet görüşünü de iterek devrimcilere açıkça saldırıyordu. Bakunin ve arkadaşları şöyle yazmaktan geri durmuyorlardı:

«Biz, bugünün monarşik, aristokratik ve burjuva devletleri daha yıkılmadan, bugünkü devletten daha despotik, daha merkeziyetçi devrimci yeni devletlerin hayalini kuran devrimcilerin - geleceğin diktatörleri, düzencileri, devrim hamileri - tabii düşmanımız. Onlar yukardan gelen bir otoritenin yarattığı düzene alıştırlar. Aslında, sadece halk yaşamasının tabii ve açık bir şekli olduğu halde onlara düzensizlik gibi görünen şeye büyük öfke duyarlar. Devrimin yaratacağı iyi ve bütün bir düzensizlikten önce, sadece adı devrim olan, gerçekte ise şu veya bu otoriyete dayanan yeni bir gericilikten başka şey olmayan bir eylemle elde edilecek sonu, yani ağızlara vurulacak gemi düşünürler. Yeni bir gericilik, ka-

rarnamelerle yöneteceği halk yığınlarını, itaate, sükunete ve ölüme mahkum edeceğine göre... bu kendine devrimci denen bir aristokrasinin sömürü ve kölelik düzeni olacaktır.»

Bununla birlikte Beynelmilel Kardeşler İttifakı'nın programı her alanda olduğu gibi bu konuda da çelişkiler içindedir.

Program 3. maddesinde Devlet'in yıkımını her şeyden öne aldığı halde, 8. maddesinde yeni bir şema üstünde yükselen bir dünya devleti tasavvur etmektedir:

«Devrimi her yerde halk yaratacaktır. Yüce yönetim de daima sanayi ve tarım birliklerinin hür federasyonu yoluyla halkta olacaktır. Başkaldıran bütün ülkelerin katıldığı bir delegasyonun aşağıdan yukarıya kuracağı yeni ve devrimci Devlet budur.»

Biraz ötede 9. maddede de şunları okuyoruz:

«Bu kuruluş her türlü diktatörlük ve vasi yönetici iktidar fikrini dışına atmıştır. Fakat bu ittifakın yerleştirilmesi ve devrimin gericiliğe karşı zaferi için de, devrimin bütün enerjisini ve hattâ hayatını, devrimci düşünce ve eylemin birliğini teşkil eden halkın, anarşi ortamında bir organa ihtiyaç vardır. Bu organ beynelmilel kardeşlerin gizli ve evrensel birliğidir.»

■ Anarşi ve otoritarizm

Kısaca, diktatörlük düşüncesini sözde dışına atarken, Bakunin'in kuruluşu, diktatörce bir iktidarı ele almak iddiasındaydı. Bu, teşebbüsün maceracı kimliğini ve bakunincilerin özelliği olan içten içe halkı hor görme duygusunu belirtiyordu.

Beynelmilel kardeşler İttifakı açık ifadesini

Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı'nda bulur. Bu ittifak kuruluş şeklini; ona daha iyi nüfuz edebilmek, bağrında bir hizip faaliyetini daha etkili kılmak ve geliştirmek için, Uluslararası Emekçiler Birliği'ninkine uydurmuştu.

Özellikle İsviçre'de faaliyet gösteren, oradan birçok ülkeye dağılan Bakunin'in adamları, Enternasyonal Genel Konseyi'ne saldırdılar. Fakat Bakunin, Neçayev meselesinden sonra La Haye Kongresi'ne katılmadı. Bu, ihracına karar veren kongreydi.

Tutanak Komisyonu giriş yazısında bu konuda sunları yazıyordu:

«Kongre yaklaşıyor ve İttifak, kongre'den önce Neçayev meselesi üstüne bir rapor yayınlanacağını, bu raporu kaleme almak görevini de Konferans'ın yurttaş Outine'e verdiğini biliyordu. Raporun kongre'den önce yayınlanmasının büyük önemi vardı. Çünkü üyelerin çoğu bu konuda tam manasıyla aydınlanmış değildi. Yurttaş Outine, görevini yerine getirmek için Zurich'e yollandı. Yerleşmesinden az sonra da bir katil teşebbüsünün kurbanı oldu. Biz bu cinayeti tereddüt etmeksizin İttifak'ın hesabına kaydediyoruz.

«Outine'in Züriç'te, ipleri Bakunin'in elinde bir kaç ittifakçı Slav'dan başka düşmanı yoktu. Zaten tuzak ve cinayet düzenlemek, bu cemiyetin kullandığı bir kavga aracıdır. Bunun diğer örneklerini İspanya ve Rusya'da da görüyoruz.

«Slavca konuşan sekiz kişi, bir kanalın yanında ıssız bir yerde Outine'in yolunu gözlüyorlardı. Yanlarına yaklaştığında arkadan saldırdılar, kafasına iri taşlarla vurdular ve bir gözünü ağır şekilde yaraladılar. Böylece sersemlettikten sonra onu

öldürmüşler, o sırada karşıdan gelmekte olan dört Alman öğrencisi yanlarına varmadan, ölüsünü kanala fırlatmışlardı. Katiller öğrencileri görür görmez olay yerinden sıvıştılar.

«Bu cinayet Outine yurttaşın görevini tamamlamasına ve raporu Kongre'ye yollamasına engel olamamıştı.»

4 | Bakuninci Anarşistler'in Uluslararası faaliyeti

Sosyalist Demokrasi İttifakı, bu bakuninci kuruluş, faaliyetini merkezinin bulunduğu Cenevre'den başka ülkelere, özellikle İspanya'ya yayıyordu.

Enternasyonal'in tutanak komisyonu, İttifak'ın faaliyetiyle ilgili yayımına girerken, bu faaliyetin çeşitli tezahür ve sonuçlarını inceliyor, meydana gelen olaylar hakkında bilgiler veriyordu:

■ İspanya'da

«Daha Basel Kongresi'nde İspanyol Enternasyonal'i, Farga - Pellicer ve Sentinon adındaki iki ittifakçı tarafından temsil edilmişti. Sonuncusu, delegelerin resmi listesinde 'İttifak delegesi' olarak görülüyordu. Barcelona'daki İspanyol Enternasyonal Kongresi'nden (Temmuz 1870) sonra İttifak Palma'da, Valencia'da, Malaga ve Cadix'te kuruldu. 1871'de Barcelona İttifak delegeleri Moraga ve Vinas

federal Konsey üyelerine (Francisco Mora, Angel Mora, Anselmo Lorenzo, Borrell, v.s.) İttifak'ın Madrid'de bir şubesini açmayı teklif ettiler. Fakat onlar, İttifak'ın, gizli olursa tehlikeli, açık olursa faydasız bir cemiyet olduğunu söyliyerek buna karşı çıktılar...

«Hükümetin ağır baskısı federal Konsey üyelerini Portekiz'e göç etmek zorunda bırakınca burada Morago onları bu gizli cemiyeti kurmanın yararlılığına inandırdı. Onların teşebbüsüyle Madrid'de İttifak'ın şubesi kuruldu...

«İspanyol Enternasyonalinin Valencia Konferansında (Eylül 1871) ittifakçı delegeler hep Enternasyonal delegesi olarak gizli cemiyetlerini İberik yarımadasını kapsıyan bütün bir teşkilat haline getirdiler. İçlerinden bir çoğu İttifak programının Enternasyonal programıyla aynı olduğuna, bu gizli cemiyetin her yerde mevcut ve oraya girmenin bir görev olduğuna, Enternasyonal'e üstünlük sağlamağa değil de onu geliştirmeğe yöneldiğine inanarak üye olmuşlardı. O ana kadar İspanya'ya girmeğe cesaret edemiyen Moraga, bu olayı öğrenir öğrenmez, alelacele Madrid'e geldi ve Mora'yı 'İttifakı Enternasyonal'in buyruğuna sokmak istemek' le suçladı. Kanaatına güç kazandırmak için de geçen Ocak ayında Bakunin'den gelen bir mektubu Mesa'ya okuttu: Bu mektupta işçi sınıfına egemen olmanın makyavelce bir planı geliştiriliyordu. Bu plan şöyleydi: 'İttifak görünürde Enternasyonal'in içinde olacak, ama gerçekte onu daha iyi gözlemek ve yönetmek için aralarında bir miktar mesafe bırakacaktı. Bunun için Enternasyonal'in konsey ve komitelerine mensup üyeler İttifak'ın şubelerinde daima azınlıkta olmalıydı' (Jose Mesa'nın 1 Eylül 1872'de La Haye kongresinde verilmiş ifadesi.)

«Bütün bu yeraltı çalışması karşısında, İspanyol Federal Konsey'i, İttifak'ı tasfiye etmenin ivedilik kazandığını anladı...

«Londra Konferansı'nın işçi sınıfı politikası üstüne getirdiği çözümyolu İttifak'ı, Enternasyonal'a karşı düşmanlığını açıkça ortaya koymağa zorladı. Federal Konsey'e de, Enternasyonal'in büyük bir çoğunluğuyla olan uyumunu tanıma fırsatını verdi. Bu durum Konsey'i İspanya'da büyük bir işçi partisi kurma düşüncesine inandırdı. Bu amaca ulaşmak için önce işçi sınıfını bütün burjuva partilerinden ve özellikle işçi yığınlarından büyük oy ve mücadele unsurları sağlamış Cumhuriyetçi Parti'den koparmak lazımdı.

«Bunu sağlamak, Cumhuriyetçi Parti'ye büyük bir darbe indirmek demektir. Bu darbenin gücünü kırma görevini İttifak üstüne aldı. Çünkü tam aksine o cumhuriyetçilerle ittifak halindeydi. Madrid'de El Condado adlı bir gazete çıkardı. Gazete İttifak'ın üç ana ilkesini program ediniyordu : 'Allahsızlık, anarşi, kolektivizm'. Ama öte yandan, işçilerden, iş saatlerinin azaltılması için bir talepte bulunmamalarını istiyordu...

«Hükümetin ağır baskılarına rağmen, federal Konsey Valencia Konferansı'ndan sonraki altı aylık bir yönetim süresince mahalli federasyonların sayısını 13 den 70'e çıkarmıştı. Diğer yüz yerde mahalli federasyonlar hazırlamakta, milli direnme topluluklarını sekiz işkolunda toplamakta, ayrıca onların yardımıyla Catalunya imalat işçilerinin büyük birliğini gerçekleştirmekteydi...»

İttifak Enternasyonal federal Konsey'inden kopunca tabanda protesto sesleri yükseldi. Enternasyonal'in İspanya'daki kuruluşları üstündeki haki-

miyetlerini elde tutmak için bakunciler, kendi siyasetlerine karşı duran militanları elemişler, hiçbir davranış önünde gerilemiyorlardı.

İttifak önce kara çalmağa başladı:

«Kovulanların adları gazetelerde ilan edildi, şube salonlarının duvarlarına asıldı. Hepsi de hain damgasını yiyen bu militanlar şunlardı: Angel ve Francisco Mora, Jose Mesa, Victor Pages, Iglesias, Saenz, Calleja, Pauly ve Lafargue.

«Valencia'da Mora, Konsey üyelerinin kurduğu bir tuzığa düşürüldü. Ellerinde coplar onu bekliyorlardı. Bu bayların davranış şekillerini pek iyi bilen ve bu kadar apaçık deliller önünde Lorenzo'nun istifasını verdiğini söyleyen mahalli federasyon üyeleri, onu kurtardılar. Az zaman sonra Madrid'de Iglesias'ın da başına aynı şey geldi...

«İttifak aldığı üzere, La Haye Kongresi'nde İspanyol Enternasyonal'i'nin kendi üyelerinden kurulu bir delegasyonla temsili yolunda işe koyuldu...»

Bu oyunlar karşısında Genel Konsey, federal Konsey'e yolladığı mektupta özellikle şunları diyordu:

«Yurttaşlar, Enternasyonal'in içinde ve özellikle İspanya'da Sosyalist Demokrasi İttifakı adlı gizli bir cemiyetin olduğu elimizdeki delillerle sabittir. Merkezi İsviçre'de bulunan bu cemiyet, büyük Birliğimizi, kendi özel eğilimlerine göre ve Enternasyonallerin büyük çoğunluğunun bilmediği karanlık hedeflere doğru yöneltmeyi iş edindi. Üstelik, Sevilla'da çıkan La Razon'dan öğrendiğimize göre Konsey'inizin en az üç üyesi İttifak'a katılmıştır.

«Bu cemiyetin karakteri ve kuruluşu, daha baştan bizim statümüzün ruhuna ve lafzına karşı idiyse de, asıl ihanet, verilen söze rağmen Enternasyonal'in

bağrında gizli bir varlık haline gelişinden sonra olmuştur. Enternasyonal tek bir üyelik şekli tanır: O da herkes için eşit haklar ve ödevler tanıyanıdır. İttifak onları ikiye bölüyor: Faaller ve öbürküler tarafından varlığını bile bilmedikleri bir kuruluş aracılığıyla yönetilmeğe mahkum bayağı üyeler. Enternasyonal'in davranışlarına temel olarak üyelerinden istediği şey şudur: Doğruluk, ahlak ve adalet. İttifaksa çömezlerine ilk ödev olarak, gizli kuruluşlarının varlığı, konuları, hattâ sözlerinin ve davranışlarının asıl amacı hakkında, kendi dışlarında tuttıkları Enternasyonalleri aldatmayı öğretiyor.»

Genel Konsey, Federal İspanyol Konsey'inden ayrıca, ittifak hakkında bir araştırma için bazı belgeler istiyordu.

■ İtalya'da

Bakunin İtalya'da uzun zaman kalmış, bu ülkede İttifak'ın kuruluşu Enternasyonal'den önce olmuştu. İttifak'ın kurucularından avukat Gambuzzi, Enternasyonal'in Basel Kongresi'ne delege olarak katılmış ve bu Kongre'den garip bir takım niyetlerle dönmüş olan «faal adamı» Caporusso'yu öne sürdü.

«Önce yarım ağızla, sonra açıktan açığa hakim bir tonda ne şimdi ne de şimdiye kadar malik olmadığı bir takım yetkililerden sözettik. Konsey'in kendisinden başkasına güvenmediğini, eğer teşkilat kendi istediği gibi yürümeyecek olursa dağıtmak ve yeni bir tanesini kurmak yetkisinin kendine verildiğini söylüyordu.

«1871 Kasım'ında Milano'da çeşitli unsurlardan kurulu yeni bir şube açıldı. İşçiler, esas olarak Cuno'nun getirdiği teknik elemanlar, öğrencilerin yanı-

sıra küçük basın gazetecileri, küçük memurlar, hepsi birden İttifak'ın etkisindeydi.»

İttifakçılar, aralarından bazılarının Bakunin'in oturduğu Locarno'ya ziyaretinden sonra gizli cemiyetler halinde teşkilatlandılar. Cuno da tutuklanınca İttifak, Enternasyonal'in Milano teşkilatına el koymak için meydanı boş buldu.

«8 Ekim 1871'de Torino'da İşçi Federasyonu kuruldu. Enternasyonal Genel Konseyi'ne Birlik'e katılma dileğinde bulundu. Sekreteri Carlo Terzaghi bütün mektuplarında «Attendiamo i vostri ordini» (Emirlerinizi bekliyoruz) diyordu. Daha sesini ilk duyurduğu andan itibaren Enternasyonal'in İttifak'a bürokratik bağımlılığını göstermek için, Konsey'e, kendini enternasyonal teşkilat olarak ilan eden Ravenna İşçi Birliği'nden 'Bakunin'in aracılığıyla' bir mektup geleceğini bildirdi.

«4 Aralık'ta, Carlo Terzaghi, Genel Konsey'e İşçi Federasyonu'nun bölündüğünü, çünkü çoğunluğun mazzinici olduğunu ve azınlığın da Proleterin Kurtuluşu adlı yeni bir teşkilat kurduğunu bildirdi.»

Az sonra Enternasyonal Genel Konseyi öğreniyordu ki:

«Torino teşkilatı açıkça Jura'dan yanaydı ve Jura Federasyonu'nun açacağı evrensel kongreye bir delege göndermek kararı almıştı. İki ay sonra Terzaghi, Regis'nin önünde, Locarno'da şahsen yaptığı bir görüşmede Bakunin'in verdiği bilgileri dinledikten sonra bu kararı vermekle öğünüyordu.»

Torino'daki İttifak'ın Jacobi adlı bir başka yöneticisi Genel Konsey'e şiddetli saldırılara girişmişti. Onu:

«Fransa - Prusya harbindeki ihmali ve ataletiyile suçluyordu. Komün'ün düşmesinin vebali onun

omuzlarına yüklenmişti. Elindeki çok büyük gücü Paris'te harekete destek olmak yolunda kullanmayı bilememişti. Paris duvarlarına dayanan Alman ordusunda 40.000 Enternasyonalin (!) bulunduğu ve Genel Konsey'in etkisini savaşın devamını engellemekte (!!) kullanamadığı yahut kullanmak istemediği düşünülürse, onların cermenlik eğilimleri ister istemez göze batıyordu.»

Böylece, sorumsuzların, durumların yarattığı, onun için de somut gerçeklerin ve aşılması gerekli engellerin bir an bile gözden kaybedilmemesi gerektiği zaruri bir çatışmayı bu güç anlarda tam bir cesaretle geçiştirmeğe çabalayanlara karşı, nasıl en saçma sapan saldırılara geçebildiği görülüyor.

«İttifak, La Haye Kongresi'nin toplanacağını öğrenir öğrenmez... İtalyan Federasyonu adını tekeline geçirdi ve 5 Ağustosta Rimini'de toplanacak bir konferans için davetiye çıkardı. Kongre'ye katılan 21 şubeden yalnız bir tanesi, Napoli şubesi Enternasyonal'e mensuptu. Gerçekte Enternasyonal'in faal üyesi olan şubelerden hiçbiri, hattâ Enternasyonal'de temsilcisi olmıyan Milano şubesi bile toplantıya katılmamıştı.»

Rimini konferansı, Genel Konsey'e karşı bir saldırılar dizisi olan 6 Ağustos 1872 günlü kararıyla bölücülük yapacağını saklamıyor ve diyordu ki:

«Konferans, bütün dünya emekçileri önünde, şu andan itibaren Uluslararası Emekçiler Birliği İtalyan Federasyonu Genel Konseyi'yle bütün bağını kopardığını, bundan böyle bütün emekçilerle iktisadi dayanışma içinde olacağını büyük bir öğünçle duyurur. Ve Genel Konsey'in otoriter ilkelerini bölüşmeyen bütün teşkilatların temsilcilerini, 2 Eylül 1872'de La Haye'e değil, Anti-otoriter Genel Kongre'yi aç-

mak üzere aynı gün Neuchatel (İsviçre)'e göndermeleri duyurulur.»

Enternasyonal Tutanak Komisyonu, giriş yazısının İtalya'yla ilgili bölümünde sonuç olarak şunları yazacaktı:

«İtalya'daki İttifak bir 'işçiler topluluğu' değil, bir sınıflarından kopmuşlar yığınydı... İttifak: İtalyan işçilerini, kendi aralarında, veya bir zamanlar Enternasyonal'in içinde kendilerine bir 'yer', bir 'imkan' bulmuş bazı sınıflarından kopmuş unsurların eline geçmiş diğer Enternasyonal konseyleriyle ilişki kurabilmeleri için, Enternasyonal'deki bütün resmi teşkilat görevlerinden kopmağa zorluyordu.»

■ Fransa'da

İttifak Fransa'da kalabalık değildi. Lyon'da Albert Richard'la Gaspard Blanc, Marsilya'da ise Bastelica tarafından yönetilmmişti.

«Richard'la Blanc'ın sonu bilindir. 1870 sonbaharında, Londra'da göründüler ve Fransız mültecileri arasından, bonapartçı imparatorluğun yeniden kurulması yolunda, kendilerine yardımcı bulmağa koyuldular. 1872 Ocağında bir broşür yayınladılar: İmparatorluk ve yeni Fransa. Halkın ve gençliğin Fransız vicdanına çağrısı, Albert Richard ve Gaspard Blanc, Bruxelles, 1872.»

Soytarıların sahte tevazuuyla tekerlemelerini ezbere okuyorlardı:

«Fransız proleteryanın büyük ordusunu teşkil eden biz... biz Enternasyonal'in Fransa'daki en güçlü şefleri... kıvançla söylüyoruz ki, biz kurşunlanmadık. Onların (hırslı parlamenterlerin, gırtlığına kadar tok cumhuriyetçilerin, uyduruk demokrat-

ların her çeşidinin) karşlarına, altında dögüσεceđimiz bayrağı dikmeğe; iftiralara rağmen, tehditlere rağmen, bizi bekleyen her türlü tehlikeye rağmen, vicdanlarımızın ta derinlerinden yükselen ve bütün Fransızların gönüllerinde yankılanacak bir sesle haykırmağa hazırız: Yaşasın İmparator!»

«İttifakçıların nüfuz edemediği Fransa şehirlerinde, Komün'ün düşüşünden bu yana, Enternasyonal hızla gelişıyordu. La Haye Kongresi'nde Fransa bölümü sekreteri otuzdan fazla eyalette teşkilatlandığını bildiriyordu. Fransa'da temaslarla görevli iki önemli ittifakçı, Benoit Malon ve Jules Guesde (sonuncusu Sonvilier genelgesi imzacılarından) birliğimizin bu hızlı gelişmesini görüyor ve onu İttifak yararına bozmağa çalışıyorlardı.»

Jules Guesde o çağlarda bakuninci İttifak'ın saflarına karışmıştı. Ama biliyoruz ki, daha sonra marksist tezlerin Fransa'da istidatlı bir yayıcısı haline geldi. Paul Lafargue'la birlikte Fransız İşçi Partisi'ni kurdu ve İkinci Enternasyonal'da önemli rol oynadı.

■ La Haye Kongresi'nden Sonra Bakuninci İttifak

«La Haye Kongresi'nin son günkü toplantısında, delegelerden ondört kişilik bir azınlık, alınan kararları protesto eden ortak bir demeçte bulundular. Bu azınlık şu delegelerden kuruluydu: dört İspanyol, beş Belçikalı, iki Juralı, iki Hollandalı ve bir Amerikan.

«Juralılar ve İspanyollar Bruxelles'de, yeni Genel Konsey'e karşı ortak bir eylem tabanında Belçikalılarla anlaştıktan sonra, İttifak'ın Rimini'deki ya-

maklalarıyla toplamış olduğu Anti-otoriter Kongre'ye katılmak üzere İsviçre'ye, Saint-İmier'ye hareket ettiler.

«Bu Kongre, La Haye kararlarını, özellikle Bakunin ve Guillaume'un ihracıyla ilgili olanlarını reddedecek olan Jura Federasyonu Kongresi'nden önce yapıldı. Sonunda Genel Konsey tarafından Federasyon'un görevine son verildi.»

İttifak İspanya'da, Belçika'da da, La Haye Kongresi'nin kararlarını tanımayan Kongreler düzenlemişti. Genel Konsey 26 Ocak 1873 günlü kararıyla bölücülere cevap veriyor, şöyle diyordu:

«Kongrelerin kararlarını tanımayı reddeden, veya özel amaçlarla genel tüzük ve statülerin kendilerine yüklediği görevleri yerine getirmekten kaçınan her cemiyet ve şahıs Uluslararası Emekçiler Birliği'nin dışına düşmüşler demektir ve böyle cemiyet ve şahısların Birlik'le ilişkileri kesilir.»

30 Mayıs'ta, Enternasyonal Genel Konseyi bu demeci aşağıdaki kararıyla tamamladı:

«25 ve 26 Aralık 1872'de Bruxelles'de toplanan Belçika Federasyonu Kongresi'nin, V. Genel Kongre kararlarını hükümsüz ilan etme kararını aldığı;

«İspanyol Federasyonu'nun bir kısmı tarafından 25 Aralık 1872 - 2 Ocak 1873 günleri arasında Cordoba'da yapılan Kongre'de, V. Genel Kongre kararlarını tanımama yolunda karar aldığı ve Enternasyonal'e karşı bir meclisin kararlarının uygulandığı;

«26 Ocak 1873'de Londra'da toplanan bir meclisin V. Genel Kongre'nin bütün kararlarını reddettiğini;

«...gören Uluslararası Emekçiler Birliği Genel Konseyi, yönetim tüzük ve statüleri gereğince ve 26 Ocak 1873 günlü kararına uyarak beyan eder ki:

«Adı anılan Bruxelles, Cordoba ve Londra kongre ve meclislerine katılan veya oralarda alınan kararları kabul eden her bölge federasyonu veya mahalli federasyon yahut üye şahıslar Uluslararası Emekçiler Birliği çizgisinin dışına düşmüşlerdir ve bu federasyon ve şahısların da Birliğimizle ilişkileri kesilmiştir.

«Genel Konsey, aynı zamanda, bir kere daha ilan eder ki, bu adı üstüne alan hiçbir kuruluş statülerin ve yönetim tüzüklerinin emrettiği katılma şartlarını ve kademeleri en ufak şekilde yerine getirmediğine göre, Enternasyonal'in İtalya'da bir bölge Federasyonu yoktur. Buna karşılık İtalya'nın çeşitli yerlerinde Genel Konsey'le uyum ve irtibat halinde şubeler vardır.»

Öte yandan, Juralılar 27 ve 28 Nisanda Neuchatel'de yeni bir kongre topladılar. Bu kongreye on-İsviçre şubesinden ondokuz delegeyle, bir de sözde Alsace şubesinden bir delege katıldı. İki İsviçre ve bir Fransız şubesi delege göndermemiştir. Öyleyse Jura Federasyonu aslında İsviçre'deki oniki şubeden ibaret sayılabilir.

Bu Neuchatel Kongresi'nde İttifak aşağıdaki kararı aldı:

«İlgili genel statüleri incelediğimizde görürüz ki, Enternasyonal Genel Kongresi, Genel Konsey'in çıkaracağı daveti beklemeye ihtiyacı olmaksızın kendiliğinden yılda bir kere toplanma hakkına sahiptir. Jura Federasyonu bütün Enternasyonal federasyonlarını 1 Eylülde İsviçre'de bir şehirde toplanacak olan Genel Kongre'ye çağırır. Ve bu kongrenin «La Haye'deki feci gidişatı» izlemesini engellemek için İttifak'çı delegelerin ve onlarla birlik olanların 28 Ağustostan itibaren antiotoriter kongre olarak top-

lanmaları duyurulur. Bu konu üzerindeki görüşmelerden «şu sonuç çıkmaktadır ki, bizim için bir tek Enternasyonal Genel Kongresi vardır, o da doğrudan doğruya federasyonlar tarafından çağrılacak olan kongredir. Yoksa New York'taki sözde Genel Konsey tarafından toplanacak olan değil...»

Böylece bölücü faaliyet Bakunin ve taraftarlarınca son kertesine kadar getirilmişti. Bu konuda Enternasyonal'in yayınladığı belgeler önemli gerçekleri ortaya koyar.

■ İttifakın Rusya'daki Faaliyetleri

«İttifak'ın Rusya'daki eylemi, Genel Konsey'de, 1871 Temmuz'unda Saint - Petersburg Adliye Sarayında cereyan eden ve «Neçayev Meselesi» diye tanınan siyasi dava dolayısıyla ortaya atılmıştır.

«Rusya'da ilk defa olarak siyasi bir davanın duruşmaları bir jüri önünde ve açık olarak yapıyordu. Sayıları sekseni aşan kadınlı erkekli sanıkların, bir kaçı istisna edilirse, hepsi okullu gençlerdi...»

Suçları Uluslararası Emekçiler Birliği'nin adını kullanan gizli bir cemiyete mensup olmaı. Uluslararası Devrimci Komite'nin yetkili temsilcisi onların kaydını yapmış, sözde Enternasyonal damgasıyla onaylı üye kartları doldurmuştu. Yetkili temsilci onlara dolandırıcılık ettirmiş, içlerinden birçoğunu bir cinayet hazırlığında kullanmıştı. Polisi gizli cemiyetin izleri üstüne çeken bu cinayetti. Fakat her zaman olduğu gibi yetkili temsilci ortalarda yoktu. Polis, yaptığı arama taramalarda delilleri bulmakta büyük maharet gösterdi: Sanki teferruatlı bir ihbar filan almış gibi... Yetkili temsilcinin bu meseledeki

rolü çok karanlıktı... İşte bu yetkili temsilci Neçayev'ti...

«Neçayev Enternasyonal'in prestijinden ve gençliğin heyecanından yararlanarak öğrencileri kandırmağa çalışıyordu... Bazı genç insanlara kendini kabul ettirmeği ve onlara kamu düzenine karşı suçlar işletmeği başardı. Böylece de polise, Rusya devleti için bunca tehlikeli bir hale gelen okullular hareketini tamamen bastırmak fırsatını verdi.»

■ Provokasyon

«1869 Martında, bir Rus genci Cenevre'ye geldi ve kendini Saint - Petersbourg öğrencilerinin delegesi gibi tanıtıp, bütün Rus göçmenleriyle içli dışlı bağlantıya girmeyi denedi. Kendini çeşitli isimlerle tanıtıyordu. Bir kaç göçmen bu ilden hiç bir delegenin gönderilmediğini kesinlikle biliyor; diğerleri bu sözde delegeyle konuştuktan sonra onu ispiyon sanıyorlardı. Sonunda kendini sahici adıyla tanıttı: Neçayev. Saint - Petersbourg hapishanesinden kaçtığını anlatıyordu. 1869 Ocağında, başşehirin okullarında patlak veren karışıklıkların elebaşlarından biri olarak oraya tıkmıştı. Bu hapishanede hayli zamanları geçmiş bir çok göçmen, kendi yaşantılarıyla oradan her çeşit kaçmanın imkansız olduğunu biliyorlardı. Onlara göre bu konuda Neçayev yalan söylüyordu.

«Fakat Bakunin mal bulmuş mağribi gibi Neçayev'e sarıldı. Her yerde onu 'Rusya'da bulunan ve faaliyet gösteren devrimci büyük kuruluşun fevkalade elçisi' olarak ilan etti. O zaman Bakunin'den, bu adama, tanışıklığı olduğu bazı isimleri vermemesi rica olundu. Onlara zararı dokunabilirdi. Bakunin

bunu vaadetti... Ve dava belgeleri sözünü ne derece tuttuğunu gösterdi...

«Birkaç zaman sonra Neçayev ve Bakunin'in öğrencilere gönderdiği **Paroles**'ler ortalarda görünmeğe başladı. Onlarda Neçayev kaçış masalını tekrarlıyor ve gençliği, kendini devrime adamağa çağırıyordu. Bakunin'e gelince o da okullardaki faaliyetlerde: **'Halk hayatının derinliklerinde gelen... Devlet'i yıkma ruhunu'** sezinlemişti. **'devrimci eğilimdeki genç kardeşlerini'** kutluyordu. **O halde bütün Rusyalardaki bu iğrenç imparatorluğun sonu yakındı.»**

■ Şovenizm

«Onun anarşizmi, son güçlerini harcıyan Polonyahlılara küfür yağdırmasına vesile olabiliyordu: Onları, çabalamalarının sadece **'tarihteki Devlet'lerini yeniden kurmak (!)**' için olduğunu söyliyerek itham ediyordu: **'Demek ki halkı yeni bir köleliğin içine sokmak rüyasını görüyorlar.'** Eğer başarsaydılar **'kendi halklarının ezicisi oldukları için bizim de düşmanımız olacaktı.'** **'Biz onlara karşı sosyal devrim ve bütün dünyanın hürriyeti için döğüşüyoruz.'** Görülür ki, Polonya'lıların kendi memleketlerinde, istedikleri gibi kendilerinin efendisi olmak haklarını ne bahasına olursa olsun çiğnemek lazım geldiği konusunda Bakunin çarla aynı görüşteydi. Resmi Rus basını bütün Polonya ayaklanmalarında, isyancı Polonyahlıları **'kendi halklarının ezicisi'** olarak itham etmişti.»

Bakunin'le Neçayev ortaklaşa yayına giriştiler. Rusya'da basılmış izlenimini veren, ama aslında Cenevre'den yollanan broşürlerdi bunlar.

Bu yayınlar şu başlıkları taşıyordu : **Devrim Sorununun Çözüm Yolu, Devrimin İlkeleri, «Halkın Yargısı» Cemiyeti Yayınları.**

«**Devrim Sorununun Çözüm Yolu** daha ilk bakışta yazarlarının kim olduğunu ortaya koyuyordu. Bakunin ve Neçayev'in Paroles'lerinde kullandıkları aynı cümleler, aynı ifadeler. **'Yalnız Devlet'i değil, devletçi ve hükümetçi devrimcileri de yıkmak lazımdır.'**

«Alta anarşiyi, üstte sıkıyı ifade eden ittifak doktrini bunlarda bütün açıklığıyla ortadadır : Önce kargaşalık yoluyla **'bu gün kötü tutkular dediğimiz şeylerin boşanışı'**, sonra da **'devrimin bütün enerjisini ve hattâ hayatını, devrimci eylem ve düşüncenin birliğini teşkil eden halkın anarşi ortamında bir organın bulunması zorunludur.'** Bu organ, evrensel **'ittifak'** Rusya teşkilatı, Halkın Yargısı Cemiyeti olacaktır.

«İkinci broşürde, yani **Devrimin İlkeleri'**nde, **'taş üstünde taş bırakmamak'** şeklinde gizli statülere verilen düzen geliştirilmektedir. **'Eksiksiz şekilsizliği'** sağlayabilmek için herşeyi yıkmak gereklidir. Zira **'eskinin şekillerinden tek biri'** bile kalsa, o bütün diğer eski şekilleri doğurabilecek bir **'tohum'** olacaktır. Broşür, siyasi devrimcileri bu şekilsizliği ciddiye almamakla, halkı aldatmakla suçluyordu.

«Broşür daha sonra sistemli bir şekilde cürümler öğütüyor, devrimci eserin uygulayıcısı olan insanlar için gelecek kaygısının bir **'suç'** sayılacağı, çünkü onun mutlak bir yıkımı engelliyeceği ve devrimin gidişine set çekeceği anlatılıyordu.

«**Halkın Yargısı Cemiyeti Yayınları'**nın ilk sayısı Rus halkının genel ayaklanışının çok yakında olduğunu duyurmakla işe başlıyordu.

«**Ayaklanmayı yakınlaştırmak amacıyla, bütün**

Rusya'ya yayılmış devrimci çabaları sağlam tek bir çatı altında toplamayı zorunlu buluyoruz. Bunun içindir ki devrimci merkez eliyle yayın yapmağa karar verdik. Rusya'nın dört bir yanında bizimle inanç birliğinde olan herkes, devrimin kutsal amacının gerçekleştiricisi olan herkes, bu yayınlarda, bizi tanımasa da, ne istediğimizi, nereye yöneldiğimizi görecektir.»

■ Saldırgan Egosantrizm

«Fakat **'Halkın Yargısı'**nın devrimci cümleleri birdenbire, Cenevre'de yayınlanan ve Enternasyonal'in kuruluş ve programını savunan Rus gazetesi La Cause du Peuple'e karşı saldırılara dönüşür.

«İkinci makalenin başlığı **'Meseleye dünün ve bugünün gözüyle bir bakış'**tır. Bakunin ve Neçayev'in Rus Enternasyonal'inin yurt dışı organına çatıştığını görmekteyiz. Bu makalede Çernişevski'ye, Rusya'da, temsil ettiklerini ileri sürdükleri okul gençliğini sosyalist harekete sokmakta en büyük katkısı olan bu adama karşı, saldırıya geçiyorlar...

«Ve bu, hükümetin basında Çernişevski adının geçmesini bile ciddi olarak yasakladığı bir zamanda olmaktadır.»

Bakunin ve Neçayev alttan alta, 1866'da Çar'a suikast teşebbüsünün aslında kendi gizli cemiyetlerinin yıkıcı **«icraat dizisi»**ne dahil olduğunu söylüyorlardı : «4 Nisan 1866'da kutsal görevimizi başlatan Karakozov oldu. O günden bu güne gençlikte olan tek şey, devrimci güçlerinin bilincine ermektir. Bu teşebbüs bir örnek, somut bir faaliyetti... Hiç bir propaganda onun yaptığı etkiyi yapamaz.» Sonra komitenin doğrudan doğruya ölüme mahkum ettiği

«yaratık»ların bir listesini veriyorlardı. Bir çoklarının «dili koparılacak»tı... fakat : «Çar'a dokunmıyacağız... onu halkın yargısı için, köylüler için saklıyoruz; bu hak bütün halka aittir... öyleyse celladımız, halkın günü gelene kadar yaşasın. ⁽¹⁾» Şu kadarını belirtmek gerekir ki, Çar'a gösterilen bu cömertlik nişanesi en azından garip bir şeydi.

■ Çeşit Bolluğu

Enternasyonal Komisyonu, giriş yazısında, Bakunin'in anarşizm edebiyatının, yöneldiği okuyucuya göre nasıl çeşitlendiğini gösteriyordu. Mesela, peşin yargıları hesaba katılması gerekli mensuplara yollanmak üzere fransız dilinde kaleme alınmış broşürlerde :

«Katıksız bir anarşiden, anti-otoritarizmden muhtar grupların federasyonlarından ve diğer sudan şeylerden söz ediliyordu ⁽²⁾»

Batılı «beynelmilel kardeşler»e yöneltilen yazılarda anarşi «halk hayatının, kötü tutkuların toptan zincirlerinden boşanışı» haline geliyor, ama bu anarşinin bağrında «gizli yönetici bir unsur vardır ki o da... kardeşlerin kendileridir.» deniyordu.

«Taş üstünde taş bırakmamak zorunluluğundan söz edilmiyordu. Zira bunlar Filistin peşin yargısıyla beslenmiş batılılardı ve bazı düzenliliklere ihtiyaç duyarlardı... Peygamber sadece aziz Rus gençliğine, bu seçkin halka, bu doğuştan devrimcilere seslenirken açık açık konuşuyordu. Orada anarşi evrensel yıkım; devrim ise önce ferdi, sonra toptan cinayetler dizisidir.. Orada, düşünce ve bilim, temelli

(1) Rapor ve belgelerden.

(2) Rapor ve belgelerden.

yıkımın varlığını şüpheye düşürebilecek olan gündelik meşguliyetler sayılıp, gençliğe mutlak olarak yasak edilmiştir...»

Ve Enternasyonal Komisyonu, Bakunin'in faaliyetiyle ilgili görüşlerini şöylece sürdürüyordu :

«İttifak, yerli yerinde duran Devlet'lere karşı değil de, oynadığı gülünç oyunda soytarırlık edip kıratını düşünmek istemiyen devrimcilere karşı savaşıyor... Saraylara karşı barış, kulübelere karşı döğüş! Çernişevski'ye kara çalınıyor, La Cause du People'ü çıkaranlara 'elde olan çeşitli pratik yollarla' susturulacakları haber veriliyor. İttifak kendiyile birlik olmıyan bütün devrimcileri ölümle tehdit ediyor. Yıkıcılık programının yürürlüğe girmesinin başlangıcı sayılabilecek tek işaret bu.. Şimdi bu konudaki ilk marifetlerini anlatalım.

«Bakunin ve Neçayev 1869 Nisan ayından itibaren Rusya'da devrim ortamını hazırlamağa başladılar. Cenevre'den Saint-Petersbourg'a, Kiev'e ve diğer şehirlere mektuplar, bildiriler, telgraflar yolluyorlardı. Tabii Rusya'ya, 'üçüncü şube'nin (gizli polis) haberi olmadan mektup, bildiri ve hele telgraf gönderilemeyeceğini de biliyorlardı.. Bütün bu davranışların insanları tehlikeye atmaktan başka bir amacı yoktu.

«Buna rağmen, yarattıkları tehlikeden haberdar edilmişlerdi. Elimizde bulunan bir delil olarak, buna, Rusya'dan gelen ve Bakunin'e haber ulaştırmak isteyen bir mektubun şu bölümünü gösterelim : 'Bakunin'e haber veriniz lütfen, devrimde kutsallığına inandığı en küçük bir yan varsa, saçma sapan bildiriler göndermekten vazgeçsin. Bunlar bir çok şehirlerde işkencelere, tutuklamalara sebep olmaktan ve her ciddi çalışmayı felce uğratmaktan başka bir

işe yaramıyorlar.' Bakunin buna, kendisinin hiç böyle birşey yapmadığı ve Neçayev'in de Amerika'ya gitmek üzere yolda olduğu cevabını veriyordu.»

■ Kendine Has Devrimci Davranış

Enternasyonal, delillere dayanarak, bir çok tutuklanma olayının Bakunin ve Neçayev'in ihtiyatsızlıklarından ileri geldiğini belirtiyordu. Üstelik bu ihtiyatsızlıklar sahici provokasyonlarla aynı kapıya çıkıyordu. Zira bu anarşistlerin kafasında; dönüş yollarını kapamak ve kendilerinden daha iyi yararlanabilmek için kişileri suça itmek düşüncesi yatıyordu.

Aynı şekilde Neçayev'in Rusya'daki faaliyeti hakkında da teferruatlı bilgi verilmiştir. Neçayev kendini kimi yerde Evrensel Birlik Rusya dalının, kimi yerde Devrimci İttifak'ın, kimi yerde Uluslararası Emekçiler Birliği'nin delegesi gibi gösteriyor, böylece öğrencilerin bölünmesini sağlıyordu.

Polis'in eline düşen teşkilatlanma planı şu hususları ihtiva ediyordu :

«Teşkilat kişiye güven esası üstüne oturtulmuştur. Hiçbir üye hangi kademede bulunduğunu, yani merkeze yakın mı uzak mı olduğunu bilemez. Komite'nin emirlerine hiç itirazsız uyulur. Emrettiği an, Komite yararına, herkes elindeki her şeyden feragat eder..

«Moskova'daki üyeleri kandırmak için Neçayev onlara Saint-Petersbourg'da, gerçekte sadece bir tek şube veya çevre olduğu halde, çok kalabalık olduklarını söylüyordu.

«Saint-Petersbourg'da da tersine, Moskova'da

teşkilat işlerinin fevkalade yürüdüğünü müjdeliyordu.»

Enternasyonal'in belgeleri Neçayev'in Rusya'daki faaliyetlerinin çeşitli veçhelerini teferruatlı bir şekilde belirtiyor, onların Uluslararası Emekçiler Birliği ilke ve direktifleriyle hiç ortak yanı bulunmadığını gösteriyordu.

Bakunin ve yamakları tarafından izlenen amaçlar bakımından işçi sınıfını aydınlatmak isteyen Enternasyonal Komisyonu devrim dini üstüne teferruatlı bilgi veriyordu. Bu konuda yazdıkları şunlardı :

«Neçayev **Devrim Dini** adlı, şifreyle yazılmış bir kitapçığı özenle saklardı. Bu kitaba sahip olmanın, Enternasyonal Birliğin her yetkili temsilci veya ajanının belirgin imtiyazı olduğunu iddia ediyordu. Bütün tanık ifadeleri ve avukatların ibraz ettikleri delillere göre bu din Bakunin tarafından vazedilmişti. Kendisi de bu hısımlığı inkar etmek cesaretini gösterememişti.»

Bu ünlü Devrim Dini'nde, «Devrimcinin kendine karşı ödevleri» başlığı altında bu ödevlerle ilgili tanımlar vardı :

«Bir devrimci her türlü doktrinciliği hor görür ve bu dünyadaki bilimi, onu gelecek kuşaklara bırakarak, reddeder. Tek bir bilim tanır o : Yıkım...

«Gerçek bir devrimcinin tabiatı her türlü romantizmden, duygululuktan, heyecanlardan, cazibelerden arınmış olacaktır. Hattâ kişisel öfke ve öğ duygularından bile arınmış olacaktır. Onda, devrimci tutku günün her saatinde, her anında sürekli bir alışkanlık haline gelecek, soğukkanlı bir hesaplılıkla kaynaşacaktır.»

«Devrimcinin devrim içinde arkadaşlarına karşı ödevi» başlıklı bölümde şunlar okunuyordu :

«Her arkadaş elinin altında ikinci veya üçüncü sıradan birçok devrimci bulundurmak zorundadır. Yani henüz tam pişmemiş olanlardan. Onları, emrine verilmiş devrim sermayesinin bir parçası gibi görecektir.»

Burada söylenmek istenen, muhtemel bazı durumlarda devrimci arkadaş için içinden sıyrılabilmek için bu «devrimci sermaye»den bir kaç unsuru, karıştığı bütün çirkin işlerle birlikte kurban edilecekti.

«Devrimcinin topluma karşı ödevleri» başlığı altında bu ünlü din şunları vazediyordu :

«Devrimci; Devlet'in dünyasına, sınıfların dünyasına, kendine uygar diyen dünyaya girer ve bu çevrede tek başına yaşar. Çünkü onun en yakın zamanda ve toptan yıkılacağına inanıyordur. Bir devrimci bu dünyadaki herhangi bir şeyle yetiniyorsa, devrimci değildir. Bu dünyanın malı olan herhangi bir durumun, bir bağın, bir insanın yıkılışı önünde tereddüde düşmez. Her şeyden ve herkesten aynı ölçüde nefret eder. Dünyasında akrabalık, dostluk veya aşk bağıntıları var da, bunlar elini kolunu bağıyorlarsa, bir devrimci için bundan daha pis, daha iğrenç bir durum düşünülemez.»

«Birliğin halka karşı ödevleri» bölümünün 25. paragrafında çözüm yolu olarak şu söz vardı :

«Rusya'nın tek ve gerçek devrimcileri olan haydutların macera dünyasıyla birleşmeliyiz.»

26. paragrafta da şunlar yazılıydı :

«Bu dünyayı (yukarda anılan dünya..) yıkıcı ve yenilmez tek bir güç haline sokmak... İşte bizim bütün teşkilatlanışımız, yeraltı çalışmalarımız ve görevimiz. Hepsi bunun için.»

■ Enternasyonal'in Vardığı Sonuç

Sonunda, Enternasyonal Komisyonu şunu beyan ediyordu :

«Çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının hareket ve özelemlerine en eksiksiz hürriyeti tanıyarak, Enternasyonal, gene de onları tek bir çatı altında toplamayı ve ilk defa olarak, yönetici sınıflara ve onların temsilcisi hükümetlere proleteryanın çok yönlü gücünü hissettirmeyi başarmıştır. Yönetici sınıflar ve hükümetleri bu gerçeği, bütün saldırılarını Birliğimizin yürütücü organına, yani Genel Konsey'e yönelterek göstermişlerdir. Bu saldırılar Paris Komünü'nün düşüşünden bu yana, her gün biraz daha şiddetlenmiştir. İşte ittifakçıların kendi köşelerinden Genel Konsey'e karşı saldırıya geçmek için seçtikleri an böyle bir andır...

«Onların dediklerine göre, Genel Konsey'in ağır basan eğilimleri, ulusal federasyon ve şubelerin muhtariyetlerini yenmiştir. Muhtariyeti korumak için Enternasyonal'i yıkmaktan başka çare yoktur.

«Onların süslü muhtariyet ve hür federasyon sözleri, tek kelimeyle, Genel Konsey'e karşı savaş çığılıklarından, gerçek amaçlarını gizlemek için başvuru olan bir oyundan başka şey değildir. Amaçları, Enternasyonal'i bozmak, İttifak'ın gizli hiyerarşik ve otokratik tahakkümü altına sokmaktır.»

Bütün bunlar Bakunin'in programını Uluslararası Emekçiler Birliği'ne kabul ettirmek için nelere başvurduğunu gösterir. Komisyon'un hakkında şunları söylediği raporu bu :

«Melodramatik sahteliklerinden sıyrırırsak bu programdan elimizde şunlar kalmaktadır :

«1 — Yüksek sosyal tabakalardan gelip de, sınıflarından kişilerin içlerinde yüzdükleri bütün ah-laksızlıklar, aşırı devrimci faziletler gibi gösteril-mektedir.

«2 — Bu işe elverişlilik derecesine göre işçiler arasından seçilmiş bir azınlığın esrarlı bir faaliyetle kitlelerden koparılması, sırtı okşanıp yoldan çıkarıl-ması prensip ittihaz edilmiş, gizli yönetimin entrika ve dolaplarına ortak ederek onlara, 'kötü tutkular'ı-nın dizginlerini boşaltmaları öğütlenmiştir. Eski toplum bu yolla tepeden tırnağa altüst olacaktır.

«3 — Asıl propaganda araçları boş hayallerle - gizli cemiyetin gücü ve büyüklüğü üstüne uydu-rulmuş yalanlar, hazırladığı devrimin yakınlığı üs-tüne kehanetler v.s. -' gençliği kendilerine çekmeğe ve paraca sömürmek için zengin sınıfların en önde adamlarıyla, hükümetlerin gözü önünde uzlaşmaya girmeğe dayanmaktadır.

«4 — Kurtuluşları için işçilerin verdiği iktisadi ve siyasi mücadele yerine, zincirlerinden boşanmış vahşi bir hayvanın yıkıcı davranışları konulmuştur. Tek kelimeyle, 'Batı'nın klasik modeli üstüne kurul-muş devrimler'de, emekçilerin de kendi dışına attık-ları sokak serserisini öne sürmek lazımdır. Böylelik-le gericilerin hizmetine bedavadan, provokatör ajan-lardan kurulu düzenli bir çete verilmiş olacaktır.»

Ve, Bakunin'in «Sosyalist Demokrasi İttifakı»-nın Enternasyonal'in bünyesi içinde ağır bir kavgaya yol açtığını, iki yıl süresince bütün çalışmasını en-gellediğini, bazı şube ve federasyonların çıkışına se-bep olduğunu kaydettikten sonra, Enternasyonal'in kararı giriş yazısının sonunda şu satırlarla yer ali-yordu :

«La Hays Kongresi'nin İttifak'a karşı aldığı ka-

rarlar, titizlikle yerine getirilmesi gereken birer ödevdir; Enternasyonal'in, proleteryanın bu büyük kuruluşunun sömürücü sınıfların namussuzca kurduğu tuzaklara düşmesine göz yumulamaz. Genel Könsay'in elinden bazı yetkilerin alınması konusundaki isteklere gelince; Enternasyonal'in onlarsız sadece karışık, darmadağın, İttifak'ın diliyle ifade edersek 'şekilsiz' bir yığın haline geleceğine inanıyor, böyle bir teklifi hainlerin yada gafillerin eseri olarak görüyoruz.»

■ Enternasyonal Haklıydı

Uluslararası Emekçiler Birliği'nin Bakunin'e yönettiği ithamların sağlamlığı ve temelliliği su götürmez. Enternasyonal aslında, proleteryanın saflarında var olan akımların çeşitliliğini hesaba katmış, eylem ilke ve düzenini bu çeşitli akımları bir araya toplayacak biçimde koymuştu. Amacı onlara, eylemin gelişimi içinde ideolojik ve siyasi bir uyum vermektir.

Ama bu statülerin tercüme ve yorumları üstüne yapılan tartışmalar da gösterdi ki, aynı kelimeler, Marx'ın öğrencileri, Tolain'in başı çektiği prudoncular ve diğerleri için aynı anlama gelmiyordu.

Bu başka anlamlara çekilme meselesi La Haye Kongresi'nde de ortaya çıkmış, statülerle ilgili bir kararlar 7. maddeye şerh mahiyetinde bir 7.A maddesinin eklenmesi uygun görülmüştü.

Böyle bir metinle, siyasi eylemde çekimserliği ifade eden prudoncu ve bakuninci zıvalamalara düşmek imkansızdı. 60 yıllarında, emekçiler siyaset alanında, küçük burjuva partilerinin bir dayanak noktası olmaktan öte bir güç gösteremiyorlardı. Kapi-

talist sömürüyle ilgili iktisadi ve sosyal meseleler onlar için, ücretliler için olduğundan daha az bir önem taşıyordu.

İşçilerin siyasi eylemini saptırmak istiyen politikacılar, mesele aslında işçi sınıfının siyasi iktidarı ele alması iken, onlara çıkışı olmıyan yollar gösteriyorlardı.

Kapitalizmin varlığını hiç bir şekilde tartışma konusu yapmayan prudoncular küçük burjuva sosyalizminin temsilcileriydiler ve oportünizmi teşkil ediyorlardı. İşçi sınıfı saflarında, siyasi mücadele alanında çekimsizliği, iktisadi kavga alanında gerilemeyi ifade eden bir düşünceyi yayıyorlardı. Böyle düşünceler köksüz bazı değişimlerle sömürü sisteminin yerinde kalmasını kolaylaştırıyordu.

Kendilerini eski toplumun yıkıcısı gibi tanıtmaya pek hevesli bakuninci anarşistlere gelince, emekçileri siyasi eylemlerinde saptırmak konusunda prudoncularla birleşiyorlar, böylece oportünizmle siyasi maceracılığın birbirinden hiç bir şekilde kopamıyacağını ispat ediyorlardı.

Bakuninci anarşistlerin özelliğini belirten şey, yığınları hor görme ve davranış sorumsuzluğudur. Bu sorumsuzluk içinde, «müşteri»sine göre değişen ve bazen de çelişen delillerle, bir çok kere gizli tutulan, çoklukla şüpheli unsurlarla yönetilen bir siyaset haklı gösterilmeğe çalışılırdı.

Barış Paktı'nın Bern Kongresi'nde uğradığı başarısızlıktan sonra İttifak kurulduğunda, Bakunin Uluslararası Emekçiler Birliği ilke ve statüsünü benimsediğini kaydediyordu. Aslında bu, metinde bulunması gerekli görülmüş şekli bir ifadeden ibaretti. Onun hesaba alacağı şey hiçbir zaman başkalarının topluca aldıkları kararlar olamazdı. Yalnızca kendi

kararları önemliydi onun için. Zira kendini devrimin anlaşılammış «deha»sı görmek gibi hasta bir eğilimdeydi.

Enternasyonal Komisyonu'nun yaptığı gibi şunu da belirtmek yerinde olacak ki, kendini Çarlığın can alıcısı gibi gören Bakunin, bağımsızlığını elde etmek için ayaklanan Polonya halkına karşı dikilmiş, Çar'ın şovenci görüş açısını savunmaktan geri durmamıştır. Uluslararası işçi hareketi, üstüne çullanan zalimlere karşı Polonya'luların yanında yer alırken, Bakunin bütün dünyayı kurtarmak bahanesiyle Polonya'nın bağımsızlığına karşı çıkıyordu.

Devrim, bakuninci görüşe göre, «kötü tutkular»ın, tepedeki bir düzenleyicinin buyruğuna göre boşanmasından başka bir şey değildi. Bu düzenleyici şüphesiz kendisiydi; Devlet'in düşmanı, ama iş kendine gelince sınırsız bir iktidarın taraftarıydı.

Böyleyken bakuninci yolun özelliği, şüpheli faaliyetlerini ve saçma sapan planlarını kabul etmeyenlere karşı yönettikleri saldırıların sertliği idi. Mütecaviz huylu, toplumdaki kusulmuş insanların, meslekten provokatörlerin, bonapartçı ajanların ve diğer ipten kazıktan kurtulma unsurların bakunincilerin safında yer alması tabiiydi. Anarşist adı altında, sahte devrimci bir kılığa bürünüp hakim sınıfların yararına bir faaliyet göstermek mümkündü.

Bakunin ve adamları için söz konusu olan Enternasyonal'in yönetimini ele geçirmekti. Ve bu kişiler amaçlarına ulaşıydılar, Karl Marx'ı, Friedrich Engels'i ve bilimsel sosyalizmin bütün taraftarlarını ihraç edeceklerdi. Sonuç olarak diyebiliriz ki, Bakunin'i ihraç etmek yolunda alınan tedbirlerden daha isabetli, daha elzem bir şey düşünülemezdi.

Uluslararası Emekçiler Birliği'ni bölüp parçala-

mak isteyenlerin planı, bu kuruluşa Bakunin'in şahsi iktidarını yerleştirmektir. Bakuninciler bu amaçlarına ulaşmak için saldırılarını diğerleri içinde en güçlüleri olan Alman kuruluşları ve Karl Marx üstünde topluyorlardı.

Bakunin'in, kendisiyle birlikte La Haye Kongresi kararıyla ihraç edilmiş yakın mesai arkadaşı James Guillaume bu konuda şunları yazıyordu :

«1870 - 1871 kışında, belki de XIX. yüzyıl tarihinin en önemli olayları arasında, dünyanın bir başından öbür başına proleter yığınları içten içe sarsan o 18 Mart devriminin en heyecanlı safhaları cereyan ederken; Genel Konsey'in elebaşları olan baylar, genel kongreleri lağvedip, otoritelerini Enternasyonal'e iyice oturtmak ve öfkelerini çeken muarızlarını kesin şekilde kırmak için olayların kendilerine sunduğu vesilelerden yararlanmakla meşguldüler.»

Bakunincilerin Marx'a yönelttikleri ırkçı nitelikte saldırılar da diğerleri kadar geçer akçeydi. Katı, maceracı, ne ilkeleri ne de siyasi, iktisadi ve sosyal yönden eler tutar yeri olan politikalarını yerleştirme imkanına sahiden kavuşabilselerdi, tutumları aslında kesinlikle gerici olan bakuninciler, işçi sınıfının cesaretini kırar, onun sosyalizme bakış açısını bulandırıyorlardı.

Bir yandan çağın şartları içinde imkansız sosyal yapıda bir altüst oluşu dillerinden düşürmezken; öte yandan kendilerini, işçilerin, iktisadi ve siyasi güce erişmiş kitlenin proleter kuruluşlarını yaratmak yolunda meşru imkanlardan yararlanmalarını engellemekte kullanıyorlardı.

Bakunincilerin maceracı, katı, aynı zamanda oportünist siyaseti, mahiyeti itibariyle de, kısa gö-

rüslü küçük burjuvanın ve gerilemiş, proleteriyadan kopmuş tabakaların politikasından başka şey olmazdı. Bakunin işçi sınıfının da, daha az gelişmiş tabakalarına dayanıyordu. Bu yolu özellikle uyguladığı İspanya'da 1872 ocağından itibaren Paul Lafargue, bozguncu anarşistlere karşı kavgayı teşkilatlandırdı. Aynı siyaseti İtalya ve İsveç'te de izleyen Bakunin, Belçika'nın prudonçu unsurlarına ve Paris Komünü bozguna uğradıktan sonra yurtlarını bırakıp gitmek zorunda kalan bir kısım Fransız'a da dayanmaktaydı. Ve bir de tarihin bir çok örneğini verdiği tezath bir yakınlaşmanın cilvesiyle, Bakunin solcularını Trades Union'un sağcılarını destekliyordu.

La Haye Kongresi bakunincileri mahkum etti ve yöneticilerinin ihracına karar verdi. Ama bu unsurların bozguncu faaliyeti Enternasyonal için güç bir durum yaratmıştı. Genel Konsey'in Londra'dan New York'a nakli bu durumun sonucudur.

Uluslararası Emekçiler Birliği'nin eylemini önceki gibi sürdürmesi ve geliştirmesi artık mümkün değildi. Bakunincilerin kışkırtmaları, döndürdüğü dolaplar, hizip çalışmaları Genel Konsey'e ve özellikle Marx'a yönelttikleri saldırılar, kapitalistlerin işine yaramış, işçi sınıfı için bir talihsizlik olmuştu.

İçindekiler

ÖNSÖZ	5
1. ESKİNİN ANARŞİSTLERİ	9
2. BUGÜNÜN ANARŞİSTLERİ	13
■ Polisin Elinde Oynattıkları	20
■ Yangın Pompaları	25
3. ANARŞİSTLERE KARŞI BİRİNCİ ENTERNASYONAL	31
■ Anarşistlerin parçalama teşebbüsleri	33
■ Bölücü ve Provokatör Anarşistler	36
■ La Haye Kongresi Anarşistleri Mahkum Ediyor	39
■ Uluslararası Sosyalist Demokrasi İttifakı'yla İlgili Belgeler	41
■ Anarşistlerin Kuruluşunun Yapısı	42
■ Anarşi ve Otoritarizm	45
4. BAKUNİNCİ ANARŞİSTLERİN ULUSLARARASI FAALİYETİ	48
■ İtalya'da	52
■ Fransa'da	55
■ La Haye Kongresi'nden Sonra Bakuninci İttifak	56
■ İttifak'ın Rusya'daki Faaliyetleri	59
■ Provokasyon	60
■ Şovenizm	61
■ Saldırgan Egoantrizm	63
■ Çeşit Bolluğu	64
■ Kendine Has Devrimci Davranış	66
■ Enternasyonel'in Vardığı Sonuç	69
■ Enternasyonel Haklıydı	71

Ant'ın Öteki Kitapları

İNCE MEMED I.

Yaşar Kemal'in çeşitli dillere çevrilmiş dünyaca meşhur romanı. 552 sayfa, 15 Lira.

SAVAŞ ANILARI (2. Baskı)

Ernesto Che Guevara'nın Küba devrim savaşının öyküsünü anlatan kitabı. Türkçesi: Seçkin Çağan, 300 sayfa, 10 Lira.

MARKSİZMİN TEMEL KİTABI

Emile Burns'un marksizmi en cahilin dahi anlayacağı dille öğreten kitabı. 120 sayfa, 5 Lira. Toplatıldı.

SIYAH İKTİDAR

Genç zenci lideri Stokely Carmichael, siyah iktidarı anlatıyor. Türkçesi: Can Yücel, 200 sayfa, 7.5 Lira.

GERİLLA GÜNLÜĞÜ

Che Guevara'nın Bolivya dağlarında günü güne tuttuğu notlar. Türkçesi: Hüseyin Güneş. 240 sayfa, 10 Lira. Toplatıldı.

NAZİM HİKMET'İN POLEMİKLERİ

Ünlü ozanın bütün kalem mücadelelerini, Kemal Sülker bir araya getiriyor. 175 sayfa, 7.5 Lira.

SABAHATTİN ALİ DOSYASI

Kemal Sülker, yakın tarihimizin en korkunç siyasi cinayetlerinden birine ışık tutuyor. 174 sayfa, 7.5 Lira.

ORTADİREK

Yaşar Kemal'in onbeş yıllık çalışması sonunda tamamladığı dev üçlüsünün birinci kitabı. 460 sayfa, 15 Lira.

YER DEMİR GÖK BAKIR

Yaşar Kemal, dev üçlüsünün bu ikinci kitabında insanın bir düş dünyası yaratışını anlatıyor. 498 sayfa, 15 Lira.

ÖLMEZ OTU

Yaşar Kemal'in dev üçlüsünün son bölümü. Türkçeyi en büyük ustalıkla kullandığı kitap. 456 sayfa, 15 Lira.

ÜÇ ANADOLU EFSANESİ

Yaşar Kemal'in usta kaleminden Köroğlu, Karacaoğlan ve Alageyik efsaneleri. 288 sayfa, 10 Lira.

GERİLLA NEDİR

Che ve Castro'nun hocası Alberto Bayo, gerilla tekniğini öğretiyor. Türkçesi : Mekin Gönenc, 104 sayfa, 5 Lira.

YAŞANTIM

Yevtuçenko, Stalin dönemi ve sonrasının sanat hayatını anlatıyor. Türkçesi: Tektaş Ağaoğlu, 144 sayfa, 5 Lira.

ROMAN GİBİ

Sabiha Sertel'in bir röportaj canlılığı ve bir roman akıcılığı içinde yazdığı anıları. 422 sayfa, 15 Lira.